

Solvency and Financial Condition Report

gerapporteerd jaar: 2018

Inhoud

SAMENVATTING.....	5
A. ACTIVITEITEN EN PRESTATIES	9
A.1. Activiteiten	9
A.2. Prestaties op gebied van verzekering	9
A.3. Prestaties op gebied van beleggingen	10
A.4. Prestaties op overig gebied	11
B. BESTUURSSYSTEEM	12
B.1. Algemene informatie over het bestuursstelsel	12
B.1.1. Venootschapsorganen	12
B.1.2. Beloningsbeleid	17
B.2. Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten	18
B.2.1. “Fit & Proper”	18
B.2.2. Externe functies en onverenigbaarheden	18
B.3. Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit	19
B.3.1. Risicobeheersysteem	19
B.3.2. Beoordeling van het eigen risico en solvabiliteit (ORSA)	30
B.3.3. Risicobeheerfunctie	31
B.3.4. Noodplannen	32
B.4. Interne controlesysteem	34
B.4.1. Methodiek	34
B.4.2. Concept en werking van het Interne controle- en risicobeheersysteem	35
B.5. Interne auditfunctie	43
B.6. Actuariële functie	44
B.7. Uitbesteding	45
C. RISICOPROFIEL	47
Algemeen	47
C.1. Verzekeringstechnisch risico	49
C.2. Marktrisico	52
C.3. Kredietrisico	54
C.4. Liquiditeitsrisico	54
C.5. Operationeel risico	55
C.7. Overige informatie	56
D. WAARDERING VOOR SOLVABILITEITSDOELEINDEN	57
D.1. Activa	57
D.2. Technische voorzieningen	59
D2.1. overzicht van de technische voorzieningen	59
D.2.2. Evolutie van de technische voorzieningen	59
D.2.3. Schadevoorziening	60

D.2.4. Premie-/vergrijzingsvoorziening	61
D.2.5. Vergrijzingsreserve in de jaarrekening:	61
D.2.6. De best estimate similar to life onder Solvency II.....	63
D.2.7. Risk Margin	64
D.3. Overige schulden	65
D.3.1. overzicht van de overige schulden	65
D.3.2. Samenstelling van de overige schulden	65
D.4. Alternatieve waarderingsregels	65
D.5. Overige informatie	66
E. KAPITAALBEHEER	67
E.1. Eigen vermogen	67
E.1.1. Samenstelling van het eigen vermogen.....	67
E.1.2. Overzicht van het eigen vermogen	68
E.2. Solvabiliteitsvereiste en minimumkapitaalvereiste.....	69
E.2.1. De Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR : Solvency Capital Requirement)	69
E.3. Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste	69
E.4. Verschillen tussen standaardformule en ieder gebruikt intern model.	69
E.5. niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste.	70
E.6. Overige informatie.	70

Organisatie	MOB Verzekeringen CM Vlaanderen (hierna ook 'VMOB')
Rechtsvorm	Verzekeringsmaatschappij van onderlinge bijstand zoals in artikel 43bis, §5 en artikel artikel 33, tweede lid Wet 13 maart 2016 op het statuut en het toezich op verzekerings- of herverzekeringsondernemingen De VMOB is een verzekeringsonderneming naar Belgisch recht
Ondernemingsnummer	0851.601.503
Verantwoordelijke controleautoriteiten	Controledienst voor de Ziekenfondsen (materiële controle) Contactgegevens: Sterrenkundelaan 1, 1210 Brussel +32 2 209 19 11 info@ocm-cdz.be
Erkend commissaris (Externe Auditor)	Deloitte Belgium Gateway building Luchthaven Brussel Nationaal 1 J 1930 Zaventem Dhr. Dirk Vlaminckx (dvlaminckx@deloitte.com)
Rapporteringsjaar (jaar van indiening)	2019
Auteur	April 2019 - Compliance functie en directiecomité VMOB
Statuut document	1. Rapportering aan de controleautoriteiten zoals in artikelen 290 tot 303 van Gedelegeerde Verordening EU 2015/35 (<i>infra</i>) en zoals opgevraagd door de controleautoriteit in mededeling Controledienst voor de Ziekenfondsen en Landsbonden der Ziekenfondsen, mededeling 2019/02 (na corrigendum 01-03-2019)

Samenvatting

De controlewet van 13 maart 2016 (hierna: Solvency II-wet) en de gedelegeerde verordening 2015/35 bepalen dat elke verzekeringsonderneming diverse rapporten inzake governance moet opmaken ten einde het publiek en de prudentiële controleautoriteit - voor de mutualistische verzekeraars en de landsbonden van de ziekenfondsen is dit de Controledienst voor de ziekenfondsen (CDZ) - in de mogelijkheid te stellen de doeltreffendheid van hun governancestelsel na te gaan.

Meer bepaald zetten artikelen 290 tot 303 van de Gedelegeerde Verordening EU 2015/35 van 10 oktober 2014 (P.B. L. 17 januari 2015) de verwachtingen uiteen voor de verzekeringsondernemingen met betrekking tot het verslag over de solvabiliteit en financiële toestand naar structuur en inhoud.

Dit verslag bevat dienaangaande relevante informatie over het governancestelsel, het risicoprofiel, de waardering voor solvabiliteitsdoeleinden, het kapitaalbeheer en aanvullende facultatieve informatie.

Conform de wettelijke vereisten, zal dit verslag openbaar worden gemaakt via de website van de VMOB.

Het rapport over de solvabiliteit en financiële positie (SFCR)

Dit document bevat de inzichten over de solvabiliteit en financiële positie van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen voor het boekjaar 2018. In dit rapport worden onder meer de bedrijfsvoering en werkzaamheden, resultaten, risicoprofiel, gehanteerde uitgangspunten voor de waardering van activa, technische voorzieningen en andere verplichtingen en het kapitaalbeheer beschreven.

Kerncijfers

De MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen behaalde een positief resultaat in 2018. Het technisch resultaat lag daarbij 2% hoger dan in 2017, ondanks dat dit in vergelijkingsjaar 2017 in belangrijke mate werd beïnvloed door een sterke afbouw van de voorziening voor vergrijzingsreserve.

De werkingsresultaten werden op hetzelfde niveau van 2017 gehouden terwijl de financiële resultaten een duidelijke verbetering noteerden.

De SCR-ratio, die dé indicator is voor de solvabiliteitspositie van de onderneming bedraagt 140,10% waaruit we kunnen besluiten dat de onderneming voldoende solvabel is.

Met een MCR-ratio van 560,39% heeft de onderneming ook een ruime kapitalisatiepositie.

	2018	2017
Gegevens van de resultatenrekening		
I. Verdiende Premies (+)	225.758.960	207.555.024
II. Prestaties (-)	-138.187.165	-129.933.928
III. Wijziging voorziening vergrijzingsreserve	651.971	8.900.477
A. Technische resultaten	88.223.766	86.521.573
B. Werkingsresultaten	-35.407.424	-35.355.688
C. Financiële resultaten	1.706.788	1.101.876
Resultaat van het boekjaar	54.523.130	52.267.761
Solvency II gegevens		
Totaal van de activa	560.187.821	498.915.130
Kapitaalsvereiste solvabiliteit (SCR)	753.599.015	826.634.851
Minimum kapitaalvereiste (MCR)	188.399.754	206.658.713
Solvabiliteitsratio	140,10%	117,02%

Markante feiten over 2018

Visie en missie

De VMOB is als sociale verzekeraar ingebed in de CM-groep. Onderlinge samenwerking is ons beste middel om onze doelen te bereiken. Samen sta je immers sterker dan alleen. Vanuit een solidaire drijfveer hebben onze producten en diensten de volgende kenmerken: langdurig relatie, duurzame en toegankelijke gezondheidszorg, participatie van leden en solide basis.

Hier koppelt onze VMOB vier waarden aan: ons gelaat is dienstbaar, participatief, ondernemend en betrouwbaar. Deze vier waarden staan steeds centraal bij het uitvoeren van onze opdrachten. Die opdrachten waren in het afgelopen kalenderjaar gekleurd door de hiernavolgende markante feiten.

Aanpassingen bij CM-MediKo Plan

Vanaf 1 januari 2019 gelden er nieuwe Algemene Voorwaarden voor het CM-MediKo Plan. Er werden twee belangrijke wijzigingen doorgevoerd:

- De genivelleerde premie werd vervangen door een risicopremie per leeftijdscategorie, waarbij de premies aangepast werden. Voor de reeds aangesloten verzekerden werd een getrouwheidskorting voorzien.
- In de deelwaarborg 'remgelden' werd een franchise van 30 euro per jaar ingevoerd.

In september 2018 werden deze wijzigingen aan de aangesloten verzekerden gecommuniceerd. Hiervoor werd een uitgebreid communicatietraject opgezet, waarbij eveneens werd ingezet op de interne opleiding van de VMOB-medewerkers.

Maandelijks domiciliëring - nieuwe betalingsmodaliteit

De vraag om de verzekeringspremie maandelijks via domiciliëring te kunnen betalen bestaat al langer bij onze verzekeringnemers. In 2018 startten we hiervoor de voorbereidingen op. De nodige aanpassingen werden voorzien in de betrokken informaticasystemen en ook de organisatorische impact ervan werd grondig onderzocht. Op het einde van 2018 rondde we de voorbereidende fase af, zodat we vanaf het tweede kwartaal 2019 deze betalingsmodaliteiten kunnen aanbieden.

Digitalisering en automatisatie

Er werden belangrijke stappen gezet binnen het domein schadebeheer waardoor kostenefficiënter aan dienstverlening kon worden gedaan. Er is vooruitgang geboekt in de digitalisering van de briefwisseling met onze verzekerden.

Er wordt toegewerkt naar een 'paperless office' in 2020 wat zich onder andere moet vertalen in mogelijkheid om online een schadeaangifte te doen.

Financieel beheer

De VMOB-beleggingsportefeuille werd meer divers belegd vanaf 2018. Voor alles wat beleggingen betreft, startte tevens een werkgroep duurzaam beleggen, ten dienste van alle CM-entiteiten. Binnen deze werkgroep trachtte men te komen tot een kader waarin CM zijn middelen (niet) wenst te beleggen. In 2019 zou een definitief voorstel op tafel moeten komen.

Risicobeheersysteem

De VMOB beschikt over een vernieuwde risicobeheertool (RBT). Deze RBT laat toe om de werking en de doeltreffendheid van het risicobeheerbeleid van de VMOB te monitoren en bij te sturen. De diverse risico-inschattingen worden door de Raad van Bestuur goedgekeurd. Deze limieten zijn richtinggevend voor de bepaling van het verwacht residueel risico voor elk van de 39 risicocategorieën. Ze bepalen in grote mate mee de prioriteiten en de acties van het management. De beleidslijnen die werden uitgeschreven voor de specifieke risico's (operationeel risico, fit & proper, uitbesteding enz.) worden effectief toegepast en dragen bij tot een efficiënt risicobeheer. De VMOB beschikt verder over goede procedures voor het identificeren en meten van de risico's. Ook in dit proces staan multidisciplinariteit en intensieve communicatie centraal.

Medische index

De premies van niet-beroepsgebonden ziekteverzekeringsovereenkomsten kunnen op de jaarlijkse premievervaldag aangepast worden. Hetzij aan de hand van de consumptieprijsindex, hetzij op grond van een specifiek indexcijfer, de zogenaamde 'medische indexen'. Een aanpassing van de premies aan de werkelijke stijging van de medische kosten is belangrijk om de rentabiliteit van de verzekeraars te waarborgen en moet ervoor zorgen dat ze hun verplichtingen tegenover hun verzekerden kunnen blijven waarmaken. Deze medische indexen werden vanaf premiejaar 2017 gereactiveerd na de publicatiestop sinds eind 2012. Een KB van 18 maart 2016 zorgt er namelijk voor dat vanaf 1 juli 2016 de medische indexcijfers opnieuw worden gepubliceerd en de verzekeraars hun premies kunnen aanpassen aan de werkelijke stijging van de medische kosten.

In de feiten blijkt het berekeningsmechanisme echter in mindere of meerdere mate nog niet aangepast aan de karakteristieken van de diverse productgroepen.

Samen met de beroepsgroepering Mutassur blijft de VMOB zich inzetten om objectieve input en beroepskennis te verschaffen ten behoeve van een verbetering van het berekeningsmechanisme.

Compliance

In 2018 traden een aantal nieuwe wettelijke verplichtingen in werking. Op vlak van privacy eindigde de overgangperiode voorzien in de Algemene Verordening Gegevensbescherming, en zijn alle wettelijke bepalingen van deze Europese Verordening van toepassing met ingang van 25 mei 2018.¹ Dit bracht heel wat werk mee inzake de organisatie en implementatie van procedures, interne governance, registers en opvolgingsmodaliteiten. Gezien het belang dat onze VMOB aan privacy toeschrijft, werden hiervoor veel middelen en voldoende tijd voor voorzien.

Ook in de regelgeving in de context van financiële prudentie en de verzekeringsdistributie deden zich in 2018 belangrijke wijzigingen voor.² VMOB is meteen aan de slag gegaan met de nieuwe relevante bepalingen voor de verzekeringssector teneinde tijdig *compliant* te zijn met de nieuwe verplichtingen.

¹ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, *P.B. L.* 119 van 4 mei 2016.

² Zie de opgesomde wetgeving en reglementering in het activiteitenverslag van de compliancefunctie 2018 – bijlage 6.

A. Activiteiten en prestaties

A.1. Activiteiten

De maatschappelijke zetel van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen (VMOB) is gevestigd op de Haachtsesteenweg 579 te 1031 Brussel en haar werkingsgebied strekt zich uit over het werkingsgebied van de bij de VMOB aangesloten ziekenfondsen, hetzij Vlaanderen en Brussel.

De MOB heeft tot doel: het bevorderen van het fysieke, psychische en sociale welzijn in een geest van voorzorg, onderlinge hulp en solidariteit.

Met dit doel voor ogen, biedt de VMOB ziekteverzekeringen aan in de zin van tak 2 van bijlage 1 van het *Koninklijk Besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen*, alsook, op bijkomende wijze, een dekking van de risico's die behoren tot de hulpverlening zoals bedoeld in tak 18 van bijlage 1 van voornoemd Koninklijk Besluit.

Meer bepaald biedt de VMOB volgende verzekeringen aan:

- CM-Hospitaalfix
- CM-Hospitaalfix Extra
- CM-Forhos Oost-Vlaanderen
- CM-Hospitaalplan
- CM-MediKo Plan

De aangeboden verzekeringen zijn facultatief in hoofde van de aangesloten ziekenfondsen en CM-leden, in die zin dat de ziekenfondsen en de CM-leden de keuze hebben om al dan niet aan te sluiten bij deze verzekeringen.

De VMOB doet voor de bemiddeling van de aangeboden verzekeringsproducten een beroep op de 11 aangesloten Vlaamse ziekenfondsen die optreden als verbonden verzekeringsagenten van de verzekeraar.

De externe revisorale functie, die instaat voor het nazicht op en goedkeuring van de periodieke jaar- en kwartaalrekeningen is Deloitte Belgium, vertegenwoordigd door dhr. Dirk Vlaminckx.

A.2. Prestaties op gebied van verzekering

Premies

Het totale premievolume van de VMOB steeg in 2018 tot 225,76 miljoen euro, wat een stijging van 18,2 miljoen euro (+8,77%) betekent ten opzichte van 2017.

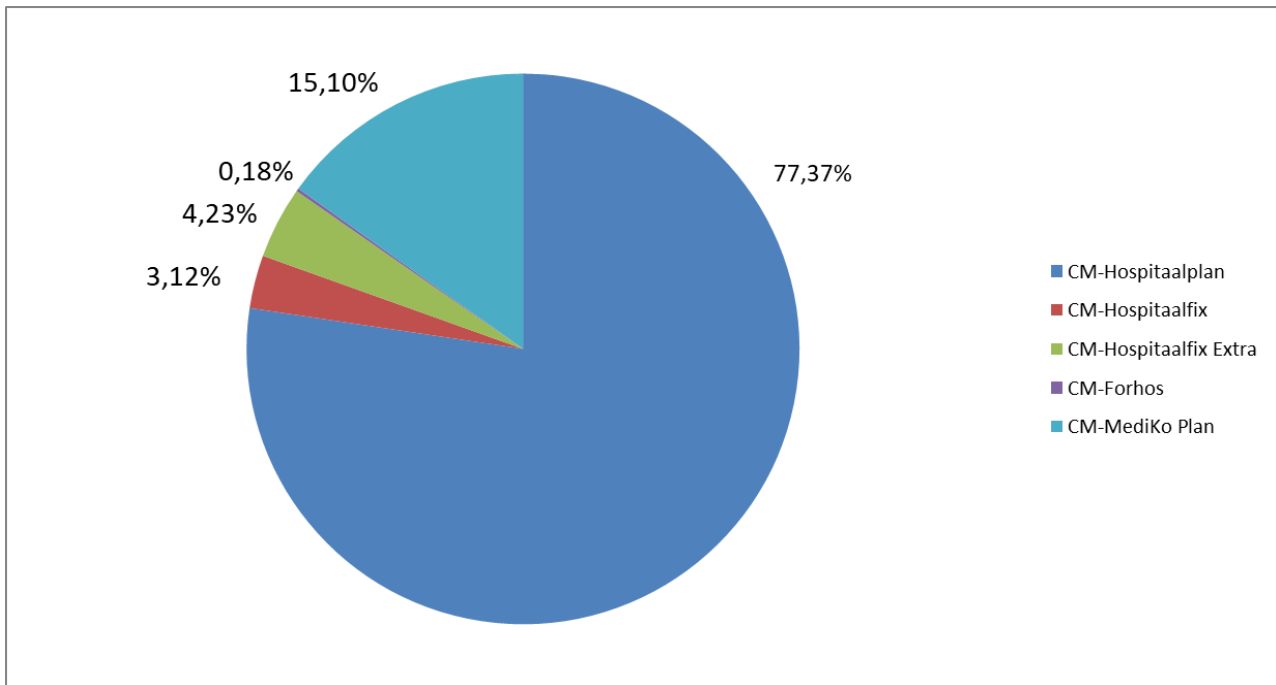
De voorziening voor niet-verdiende premies werd met 7,4 miljoen euro verhoogd.

De stijging van dit volume heeft te maken met de indexering van de premies op basis van de consumptieprijsindex of de leeftijdsgebonden medische index. Verder zijn ook de groei evenals de veroudering van de portefeuilles (de premie stijgt met de leeftijd) verantwoordelijk voor de toename van het premievolume.

Eind 2018 zijn er 1.127.756 verzekerden aangesloten bij CM-Hospitaalplan, wat een stijging van 1,61 % betekent tegenover eind 2017. CM-Hospitaalfix en CM-Hospitaalfix Extra telden eind 2018 respectievelijk 166.849 en 130.501 verzekerden. Dit is een daling van respectievelijk 3,81% en 2,65%

ten opzichte van de aangesloten verzekerden eind 2017 bij deze producten. Het CM-MediKo Plan telde eind 2018 166.901 verzekerden, een stijging van 9% ten opzichte van 2017.

Het premie-incasso is als volgt verdeeld over de verschillende producten:

Prestaties aan verzekerden

De VMOB betaalde in 2018 in totaal 134,3 miljoen euro uit aan schadedossiers (+6,35%). De voorziening voor te betalen schade werd met 3,85 mio euro verhoogd. Dit is een voorziening voor schadegevallen die zich al voordeden in 2018 maar die pas zullen vergoed worden in het volgende jaar of later.

A.3. Prestaties op gebied van beleggingen

De reserves van VMOB worden ook in 2018 voornamelijk belegd in een obligatieportefeuille op middellange termijn (duration max 5), een obligatieportefeuille op KT (duration max 1), tegoeden op termijnrekeningen en financiële rekeningen of geplaatst in risicovrije vastrentende bankproducten.

De obligatieportefeuille bestaat hoofdzakelijk uit vastrentende effecten van zowel overheden als financiële instellingen, telkens met hoge ratings.

Omdat de middelen uitbreiden, en we onze gemiddelde duratie en rendement van de activa willen verhogen werd in 2018 gestart met een nieuwe BEVEK (gedeeld met andere CM entiteiten). Deze portefeuille vertegenwoordigt het gros van onze lange termijnbeleggingen. Ook beleggingen in aandelen worden voor deze BEVEK toegestaan, wat het lange termijnkarakter ervan bevestigt. Deze uitbestede portefeuille is evenwel ook onderworpen aan strenge beleggingsregels, maar laat o.a. meer sectoren toe, en beoogt dan ook een hoger rendement.

In functie van wat meer diversificatie en het ondersteunen van de rendementen werd in 2017 voor kleinere proporties gestart met investeringen in alternatieve beleggingsvormen. In 2018 waren hier echter geen bijkomende noemenswaardige zaken in te melden.

Voor verdere informatie over de samenstelling van de portefeuille verwijzen we naar punt D.1.Activa.

Onder BGAAP bedragen over boekjaar 2018 de totale netto financiële resultaten 1,706 miljoen euro (bank- en transactiekosten inbegrepen).

A.4. Prestaties op overig gebied

De operationele kosten bedragen 35,4 miljoen euro en er werden geen uitzonderlijke resultaten geregistreerd.

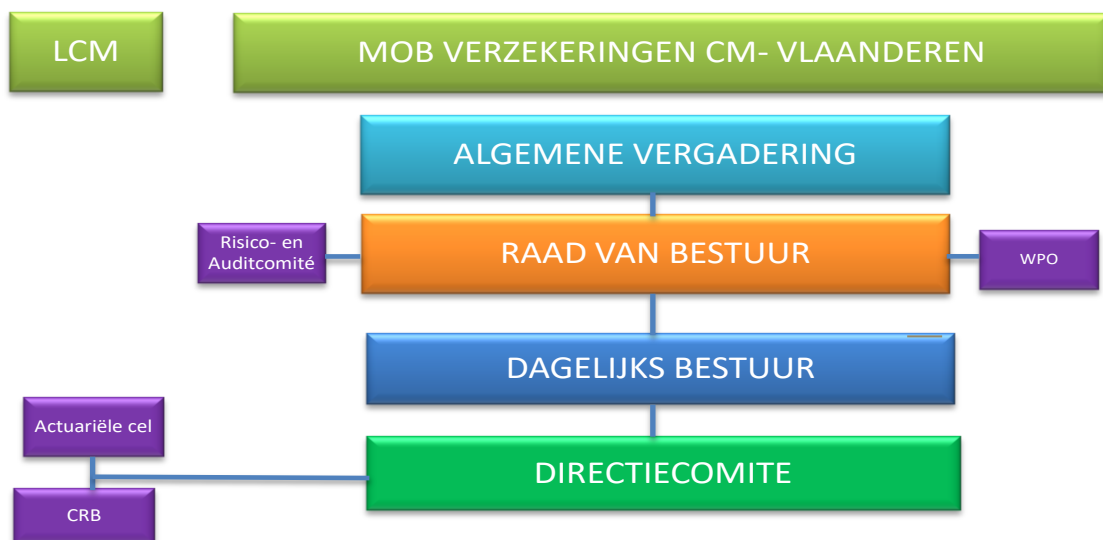
B. Bestuurssysteem

B.1. Algemene informatie over het bestuursysteem

B.1.1. Vennootschapsorganen

Als mutualistische verzekeraar hecht de VMOB er belang aan om alle mutualistische entiteiten (de ziekenfondsen en de landsbond) die tot het werkingsgebied van de VMOB behoren, vertegenwoordigd te zien in de statutaire organen van de VMOB, zowel in de Algemene Vergadering als in de Raad van Bestuur. Daarbij wordt rekening gehouden met de omvang van de ledenportefeuille per entiteit waardoor ziekenfondsen met een hoger aantal verzekerden ook meer mandaten krijgen in de Algemene Vergadering en de Raad van Bestuur.

Bestuurlijk organigram

B. 1.1.1. De Algemene Vergadering

(i) Samenstelling en werking

De Algemene Vergadering bestaat op het einde van 2018 uit 75 afgevaardigden van bij de VMOB aangesloten ziekenfondsen. Elk ziekenfonds heeft recht op het aantal vertegenwoordigers pro rata het aantal verzekerden die aangesloten zijn bij minstens één van de door de VMOB aangeboden verzekeringen.

De berekening van het aantal vertegenwoordigers gebeurt op basis van de ledenaantallen op 30 juni van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het mandaat van de afgevaardigden aanvangt.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

De Algemene Vergadering beraadslaagt en beslist over de volgende aangelegenheden:

- de statutenwijzigingen;
- de premies;
- de verkiezing en afzetting van de bestuurders;
- de goedkeuring van de begrotingen en jaarrekeningen;
- de kwijting van de bestuurders en de revisoren;
- de aanstelling van één of meer bedrijfsrevisoren;
- de samenwerking met de publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersonen;
- de toetreding van een ziekenfonds tot de VMOB;
- de omvorming van de VMOB tot een door de controlewet van 13 maart 2016 andere voorziene vorm van verzekeringsmaatschappij;
- de fusie met een andere VMOB in de zin van art. 43, §5 van de wet van 06 augustus 1990;
- de ontbinding van de VMOB en de handelingen betreffende de vereffening van de VMOB.

De Algemene Vergadering kan haar bevoegdheid om te beslissen over de aanpassing van de premies aan de Raad van Bestuur delegeren. Deze delegatie is geldig voor één jaar en is hernieuwbaar.

B.1.1.2. De Raad van Bestuur

(i) Samenstelling en werking

De Raad van Bestuur telt maximaal 31 bestuurders die niet behoren tot het Directiecomité van de VMOB en is samengesteld als volgt:

- 19 bestuursmandaten te verdelen over de ziekenfondsen pro rata het aantal verzekerden die aangesloten zijn bij minstens een van de door de VMOB aangeboden verzekeringen. Elk ziekenfonds heeft recht op minstens één afgevaardigde.
Voor de berekening van het aantal vertegenwoordigers wordt het aantal verzekerden genomen op 30 juni van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het mandaat van de afgevaardigden aanvangt;
- maximum 8 bestuursmandaten voorgedragen door de uittredende Raad van Bestuur waarbij erop toegezien wordt dat het totaal aantal bestuurders die ziekenfondsen vertegenwoordigen minimaal twee derde van het totaal aantal bestuursmandaten bedraagt;
- de secretaris - gedelegeerd bestuurder, de schatbewaarder en de leden van het Directiecomité, voorgedragen door de Raad van Bestuur;
- twee onafhankelijk bestuurders in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Venootschappen, die beschikken over de nodige deskundigheid op het gebied van boekhouding en/of audit.

Het aantal bestuurders van de Raad van Bestuur is niet groter dan de helft van het aantal leden van de Algemene Vergadering.

De Raad van Bestuur mag voor maximum één vierde zijn samengesteld uit personen die door de VMOB worden bezoldigd.

In de Raad van Bestuur kunnen maximum vijf raadgevers zetelen. Ze hebben geen stemrecht. De raadgevers worden aangeduid door de Raad van Bestuur.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

De Raad van Bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor de onderneming.

De Raad van Bestuur bepaalt de algemene strategie en het risicobeleid en ziet toe op de activiteiten van de VMOB.

De Raad van Bestuur:

- bepaalt de risicobereidheid en de algemene risicotolerantielimiten;
- beoordeelt het algemeen risicobeleid;
- beoordeelt de voornaamste beleidslijnen inzake risicobeheer (verzekeringstechnisch, operationeel, beheer van de activa en passiva, beheer van het beleggingsrisico,...)
- valideert de strategische beslissingen op risicogebied en is nauw betrokken bij het doorlopende toezicht op de ontwikkeling van het risicoprofiel van de VMOB;
- beoordeelt minstens eenmaal per jaar de doeltreffendheid van het governancestelsel;
- gaat periodiek en minstens eenmaal per jaar na of de vier onafhankelijke controlefuncties van de onderneming correct worden uitgeoefend;³
- beoordeelt de maatregelen die worden genomen naar aanleiding van de bevindingen en aanbevelingen van de interne audit;
- is verantwoordelijk voor de correcte rapporteringen en de openbaarmaking van de informatie;
- is verantwoordelijk voor de integriteit van de boekhoud- en financiële verslaggevingssystemen;
- is verantwoordelijk voor de benoeming of ontslag van de leden van het directiecomité.

De Raad van Bestuur neemt de taken op zich die anders worden opgenomen door een Remuneratiecomité (zie ook punt 1.2. beloningsbeleid). De Raad van Bestuur ziet er op toe dat het beloningsbeleid niet aanspoort tot stimulansen die het belang van de VMOB kunnen schaden. De Raad van Bestuur beoordeelt minstens éénmaal per jaar de algemene beginselen van het beloningsbeleid en de toepassing ervan.

B.1.1.3. Het Risico- en Auditcomité

(i) Samenstelling en werking

De Raad van Bestuur richt in zijn midden een Risico- en Auditcomité op dat bestaat uit de onafhankelijke bestuurders en minstens drie niet-uitvoerende bestuurders.

De werking van het Risico- en Auditcomité wordt vastgelegd in een huishoudelijk reglement dat goedgekeurd wordt door de Raad van Bestuur op voorstel van het Risico- en Auditcomité. Van alle vergaderingen worden de notulen en de beslissingen nauwgezet bijgehouden door de VMOB.

De leden van het Risico- en Auditcomité beschikken over een collectieve deskundigheid op het gebied van de activiteiten van de VMOB en op het gebied van boekhouding en audit. Minstens één bestuurder beschikt over de individuele deskundigheid op het gebied van boekhouding en/of audit. De leden beschikken individueel over de nodige kennis, deskundigheid en ervaring om de risicostrategie en de risicotolerantie van de onderneming te begrijpen en te bevatten.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

Het Risico- en Auditcomité staat de Raad van Bestuur bij in zijn toezichtsfunctie op de directie van de VMOB en verzekert zich van het transparante beheer van de organisatie. In dit opzicht beroept het Risico- en Auditcomité zich op het departement Interne audit.

³ Zoals in artikel 42, §1, 4°: deze onafhankelijke controlefuncties zijn passende onafhankelijke sleutelfuncties inzake interne audit, risicobeheer, compliance en actuaariaat.

Het Risico- en Auditcomité heeft minstens de volgende taken:

- monitoring van het financiële verslaggevingsproces;
- monitoring van de doeltreffendheid van de systemen voor interne controle en risicobeheer;
- monitoring van de interne audit en zijn activiteiten;
- monitoring van de wettelijke controle van de jaarrekening, inclusief de opvolging van de vragen en aanbevelingen geformuleerd door de erkende commissaris-revisor;
- beoordeling en monitoring van de onafhankelijkheid van de erkende commissaris-revisor;
- advies verstrekken aan de Raad van Bestuur over alle aspecten die verband houden met de risicostrategie, de risicotolerantie en de werking van de risicobeheersfunctie;
- de Raad van Bestuur bijstaan in de uitoefening van het toezicht op de uitvoering van de risicostrategie door het Directiecomité.
- alle nodige informatie opvragen bij de risicobeheersfunctie en zich op de hoogte stellen van het actieplan en van de opvolging van dit plan door de risicobeheersfunctie.

Het Risico- en Auditcomité brengt op elke vergadering van de Raad van Bestuur verslag uit over de uitoefening van zijn taken.

B.1.1.4. Het Dagelijks Bestuur

(i) Samenstelling en werking

De Raad van Bestuur duidt in zijn midden de leden van het Dagelijks Bestuur aan.

De hieronder vermelde bestuurders maken deel uit van het Dagelijks Bestuur:

- de voorzitter;
- de ondervoorzitter;
- vijf bestuurders die een ziekenfonds vertegenwoordigen;
- vijf bestuurders, in zover ze verkozen zijn als bestuurder:
 - de secretaris - gedelegeerd bestuurder;
 - de schatbewaarder;
 - de directieleden.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

Het Dagelijks Bestuur is belast met:

- het toezicht op de werking van het Directiecomité
- de voorbereiding van de vergaderingen van de Raad van Bestuur

In uitvoering van de toezichtsfunctie kan de secretaris in zijn hoedanigheid van gedelegeerd bestuurder ten allen tijde de vergaderingen van het Directiecomité bijwonen.

B.1.1.5. Het Directiecomité

(i) Samenstelling en werking

Het Directiecomité bestaat uit minstens twee directieleden die beschikken over de voor hun taak vereiste professionele betrouwbaarheid, deskundigheid en passende ervaring zoals vermeld in artikel 40 en 41 van de controlewet van 13 maart 2016. Zij worden benoemd door de Raad van Bestuur en voorgedragen aan de Algemene Vergadering om verkozen te worden als bestuurders van de VMOB met stemrecht.

Het directiecomité is samengesteld als volgt:

- een algemeen directeur
- een directeur schadebeheer en HR
- een directeur verzekeringsbemiddeling en organisatie
- een financieel directeur

De directieleden werken collegiaal samen en treden gezamenlijk op als Directiecomité. Ze geven gestalte aan het vier-ogen-toezicht zoals vereist in de circulaire rond het prudentieel toezicht op de verzekeringsonderneming.⁴ De beslissingen in het Directiecomité worden in consensus genomen. Het Directiecomité informeert het Dagelijks Bestuur dat toezicht uitoefent. De Secretaris van de VMOB kan als gedelegeerd bestuurder te allen tijde deelnemen aan de vergaderingen van het Directiecomité die wekelijks plaatsvinden. De Secretaris van de VMOB heeft toegang tot de verslagen van het Directiecomité.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

Het Directiecomité van de VMOB is verantwoordelijk voor de effectieve leiding van de VMOB onder toezicht van de Raad van Bestuur en het Dagelijks Bestuur.

Het Directiecomité heeft de volgende bevoegdheden en taken:

- instaan voor het management van de ondernemingsactiviteiten van de VMOB in al zijn aspecten;
- opvolgen van de uitbestede activiteiten in functie van de in de uitbestedingsovereenkomsten vastgelegde servicelevels, de toegewezen bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de entiteiten waaraan activiteiten worden uitbesteed;
- de Raad van Bestuur adviseren over het algemeen beleid en de strategie van de VMOB;
- instaan voor de organisatie, aansturing en beoordeling van de interne controlemechanismen en -procedures, inzonderheid van de onafhankelijke controlefuncties;
- organiseren van een systeem van interne controle dat zekerheid verschaft over de betrouwbaarheid van de boekhouding en de interne rapportering alsook van het financiële verslaggevingsproces in overeenstemming met de geldende regelgeving;
- in nauw overleg met de schatbewaarder verslag uitbrengen bij de Raad van Bestuur over de financiële positie van de VMOB;
- volgens de geldende regelgeving informatie verstrekken aan de CDZ en de commissaris over de financiële positie, de beleidsstructuur, de organisatie, de interne controle en de onafhankelijke controlefuncties;

⁴ Zoals in bijlage 1 van Circulaire NBB_2018_23 van 13 september 2018 betreffende verzekering en herverzekering – bijwerking van de overkoepelende circulaire betreffende het governancestelsel.

- zorgen voor de uitvoering van het risicobeheersysteem;
- invoering, opvolging en beoordeling van de organisatie- en operationele structuur.

B.1.1.6. Bijzondere adviescomités

Het Directiecomité laat zich in het dagelijks bestuur van de verzekeringsonderneming bijstaan door het Comité voor Beleggingsbeleid van de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten (CB) en de Actuariële Cel LCM.

Het Directiecomité is vertegenwoordigd in het CB en laat zich daar adviseren op het gebied van het ALM-beleid en de opvolging van de financiële risico's.

Op het gebied van productontwikkeling wordt het directiecomité ondersteund door de Werkgroep Productontwikkeling Verzekeringen.

B.1.2. Beloningsbeleid

Alle medewerkers van de VMOB, met inbegrip van de leden van het Directiecomité, worden vergoed volgens de barema's gekoppeld aan de *Berenschotclassificatie* die gehanteerd worden binnen de LCM. De medewerkers genieten ook van een aanvullende pensioenregeling en een verzekering gewaarborgd inkomen.

Het verloningsbeleid van de VMOB voorziet enkel in een vaste vergoeding en bevat geen variabele beloningscomponenten.

Er is geen vervroegde uittredingsregeling voorzien voor de leden van de Raad van Bestuur, de directie en de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties.

B.2. Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten

B.2.1. “Fit & Proper”

De leden van de Raad van Bestuur, het Directiecomité en de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties dienen te voldoen aan de ‘Fit & Proper’ standaarden (met als meest recente codificatie in Circulaire NBB_2018_25 van 18 september 2018 betreffende de geschiktheid van bestuurders, leden van het directiecomité, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders van financiële instellingen) en zich te houden aan het ‘prudentieel en deontologisch kader voor leden van de Raad van Bestuur, het Directiecomité en de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties’.

Bij de invulling van een nieuw mandaat of functie wordt door de VMOB, de directie en de compliance officer in het bijzonder nagegaan of de betrokken kandidaat over de vereiste deskundigheid en betrouwbaarheid beschikt. De toetsing steunt zich onder meer op informatie en bewijsstukken die door de te beoordelen persoon wordt aangereikt.⁵ Daarnaast kunnen de directie en de compliance officer zich bij de beoordeling laten adviseren door externen (HR, collega bestuurders, voormalige werkgevers ...). Teneinde ervoor te zorgen dat de betrokken personen permanent voldoen aan de ‘Fit en Proper’ standaarden wordt hen jaarlijks gevraagd een ‘Fit & Proper’ verklaring te ondertekenen. In deze verklaring engageren ze zich onverminderd om de standaarden te respecteren en onverwijld elke omstandigheid die in dit verband relevant kan zijn mee te delen aan de compliance functie van de VMOB. Daarnaast wordt jaarlijks bij de leden van de Raad van Bestuur een self-assessment georganiseerd waarbij wordt gepeild naar hun deskundigheid en hun eventuele specifieke opleidingsnoden en de werking van de Raad van Bestuur in het algemeen. De resultaten van dit assessment worden onder andere gebruikt voor de invulling van het jaarlijks opleidingsaanbod voor de bestuurders.

B.2.2. Externe functies en onverenigbaarheden

“Het prudentieel en deontologisch kader voor de bestuurders van de VMOB” beschrijft de interne regels van de onderneming betreffende externe functies en onverenigbaarheden en voorziet in een sanctieregeling. Aan de bestuurders wordt jaarlijks gevraagd om een overzicht te bezorgen van hun externe mandaten teneinde na te gaan of er zich geen onverenigbaarheden voordoen.

⁵ De nodige bewijsstukken zijn deze opgesomd in de actueel geldende benoemingsformulieren van de Nationale Bank België, zoals bijgevoegd onder Circulaire NBB_2018_25 van 18 september 2018.

B.3. Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit

B.3.1. Risicobeheersysteem

De MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen zet verder in op het ontwikkelen van een matuur risicobeheersysteem en streeft naar de integratie van risicobeheer in alle afdelingen van de onderneming.

De risicobeheerfunctie werkt samen met de compliance cel aan het risicobewustzijn doorheen de organisatie en de sensibilisering van alle medewerkers.

Daarbij is het de taak van alle entiteiten om issues of incidenten die op enigerlei wijze een risico kunnen vormen voor de onderneming te melden aan de risicobeheersfunctie.

Het risicobeheersysteem is gebaseerd op volgende stappen:

- Identificatie:
 - o identificatie van de risico's waaraan de onderneming onderhevig is, met hun oorzaken en gevolgen;
- Beoordeling:
 - o Gewicht dat aan elke risico wordt toegekend. Het gewicht van elk risico wordt bepaald op basis van de indicatoren:
 - Kans (hoe groot is de kans dat een risico zich voordoet)
 - Impact (wat is de impact als het risico zich voordoet)
- Maatregelen:
 - o Door het management te implementeren maatregelen teneinde het risico te verkleinen of onder controle te houden;
- Beoordeling na implementatie maatregelen
 - o Verwacht risiconiveau (gewicht) na implementatie van de voorgestelde maatregelen;
- Opvolging maatregelen en evolutie risico
 - o De implementatie van de door het management beoogde maatregelen wordt opgevolgd door de risicobeheersfunctie.

Bij het uitbouwen van het beheersysteem van de VMOB werd rekening gehouden met de bepalingen van de controlewet van 13 maart 2016 en de richtlijnen van de circulaire van de NBB_2016_31 in het bijzonder.

De MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen gebruikt een multi-user externe software ter ondersteuning van het risicomanagement. Deze tool biedt de mogelijkheid aan de risk manager om op een eenvoudige manier de risico's definiëren en op te volgen. Voorts stelt het elke manager of directielid in de mogelijkheid om de aan zichzelf toegewezen maatregelen op te volgen.

Domeinen die het risicobeheersysteem bestrijken

Conform de Gedelegeerde Verordening 2015/35 bestrijkt het risicobeheersysteem van de VMOB de volgende gebieden:

- aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen en reservevorming;

- het beheer van activa en passiva;
- het beheer van het beleggingsrisico;
- het beheer van het liquiditeitsrisico;
- het beheer van het operationele risico;
- herverzekering en andere risicomatigingstechnieken.

Zoals de solvency II-wet voorziet, werden voor de vermelde risicogebieden beleidslijnen inzake het risicobeheer uitgeschreven.

In dit hoofdstuk wordt er dieper ingegaan op de vermelde risicogebieden, de identificatie en het beheer van de risico's waarmee de VMOB dient rekening te houden in haar risicobeheersysteem. In B.4. Interne controlesysteem, wordt vervolgens de vertaalslag gemaakt naar de risico's waaraan de VMOB is blootgesteld en het interne controlemechanisme waarmee de risico's worden gemonitord en beheerd. In C. Risicoprofiel worden de hieronder beschreven algemene principes geconcretiseerd naar de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen.

B.3.1.1. Aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen en reservevorming

Definitie van verzekeringsrisico's

Het verzekerings- of het onderschrijvingsrisico van de facultatieve ziekteverzekeringen is inherent aan de levenslange garantie die binnen de ziektekostenverzekeringen moet gegeven worden. De technische basis van dit risico is daardoor gedeeltelijk vergelijkbaar met die van de levensverzekeringen.

De risicocartografie van de VMOB is afgestemd op de Solvency II richtlijn.

In de berekeningstechnieken toepasbaar op de ziektekostenverzekeringen, kunnen er twee soorten risicotypes worden onderscheiden: risico's die wel (similar to life) of geen gelijkenis (not similar to life) vertonen met die van de levensverzekering. Daarnaast identificeren we het catastroferisico, een transversaal risico.

Los van de door het standaardmodel gedefinieerde risico's benoemt de VMOB ook expliciet het risico op antiselectie. Omwille van de aard van de onderneming (mono-verzekeraar binnen tak2) en haar specifieke karakter als mutualistische ziekteverzekeraar ziet de VMOB dit wel degelijk als een op te volgen risico.

Ziekteverzekering vergelijkbaar met Levensverzekering (SLT Health)

Het verzekeringstechnisch risico binnen dit type ziekteverzekering heeft een gelijkaardige technische basis als die van de levensverzekeringen.

- Kortleven- of sterfterisico

Het kortlevenrisico is het risico dat een verzekeringsmaatschappij loopt dat de verzekerde populatie korter zal leven dan op basis van de gehanteerde sterftetafels wordt verwacht. Dat kan leiden tot een verlaging van de premie-inkomsten, maar eveneens van de te vergoeden schade. Naargelang de rendabiliteit van het product zal het voorvallen van dit risico een positieve of negatieve impact hebben op de solvabiliteitsvereisten.

- Langlevenrisico

Het langlevensrisico is het risico dat een verzekeringsmaatschappij loopt dat de verzekerde populatie langer zal leven dan op basis van de gehanteerde sterftetafels wordt verwacht. Dit kan leiden tot een verhoging van de waarde van verzekeringsverplichtingen, maar eveneens tot een verhoging van de premie-inkomsten. Naargelang de rendabiliteit van het product zal het voorvallen van dit risico een positieve of negatieve impact hebben op de solvabiliteitsvereisten.

- Invaliditeits-en morbiditeitsrisico

Het invaliditeits-en morbiditeitsrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van invaliditeits-, ziekte- en morbiditeitscijfers. Antiselectie in de vorm van aantrekken van mensen met een hoog uitgavenprofiel kan dit risico versterken.

- Kostenrisico

Het kostenrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van de kosten voor het nakomen van verzekeringsovereenkomsten.

- Uitvalrisico (lapse)

Het uitvalrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau of de volatiliteit van de percentages qua voortijdige beëindiging van de overeenkomst (d.w.z. ontslag van verzekeringsnemers).

Het standaardmodel van de S2-berekening schrijft voor dat met betrekking tot de 'lapse' enkele situaties onderzocht worden zoals een schok van 40% verlies van ledenportefeuille.

Ziekteverzekering niet vergelijkbaar met levensverzekeringen (non SLT Health)

- Premie- en voorzieningenrisico

Premie- en voorzieningenrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door schommelingen in het tijdstip, de frequentie en de ernst van verzekerde gebeurtenissen en in het tijdstip en het bedrag van schaderegelingen. De definitie omvat ook het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de evolutieve trend of de volatiliteit van de kosten voor het nakomen van de verzekeringscontracten.

- Uitvalrisico (lapse)

Het uitvalrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau of de volatiliteit van de percentages qua voortijdige beëindiging of beëindiging van de overeenkomst (d.w.z. omschakeling van verzekeringsnemers van een bepaald product naar een ander).

Catastroferisico

Catastroferisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door duidelijke onzekerheid over de prijsstelling en de aannames voor de voorzieningen in verband met de uitbraak van grote epidemieën en door een ongebruikelijke accumulatie van risico's onder dergelijke extreme omstandigheden.

Anti-selectierisico

In aanvulling op dit kader kan ook het anti-selectierisico gedefinieerd worden. Dit risico heeft betrekking op een situatie waarin de neiging om zich te verzekeren positief gecorreleerd is met het persoonlijk risico van verlies. Zo zullen bijvoorbeeld mensen met een slechte gezondheid en een hoog risico voor een mogelijke ziekenhuisopname zich meer en beter verzekeren dan de rest van de populatie. Dit risico kan, binnen het gedefinieerde kader, worden beschouwd als één van de oorzaken van het bestaan van de andere, bovenvermelde risico's. Hoger vermelde risico's worden voor zover relevant voor de VMOB, regelmatig berekend en gemonitord.

Toezicht verzekeringsrisico's

Het team productbeheer en rapportering volgt de evoluties bij de verzekeringsproducten en verzekerden van nabij op en brengt hierover regelmatig verslag uit bij de directie van de VMOB. Verder levert de actuariële functie jaarlijks haar verslag af en geeft advies bij statutaire aanpassingen met een budgettaire impact. De revisor valideert elke officiële rapportering. Een meerjarenbudget wordt opgesteld en elk kwartaal besproken en desgevallend bijgesteld. Er wordt systematisch gewerkt met back-testing om de accuraatheid van de berekening van de voorzieningen en de budgetten na te gaan. De conclusies van deze retroactieve testen helpen om de assumpties te verfijnen.

Berekening verzekeringsrisico's

De VMOB voert de berekening van haar technische voorzieningen zelf uit met eigen actuariële onderbouwde rekentools. Deze tools laten naast de berekening van de vergrijzingsreserve ook toe om sensitiviteitsanalyses op te zetten en de impact van diverse scenario's te ensceneren. Zo kan de actuariële cel op kwantitatieve wijze alle verzekerings- technische en financiële risico's analyseren zoals: de berekening van de best estimate en de kapitaalvereisten, uitvoeren van sensitiviteitsanalyses, ...

Bij de berekeningen van de vergrijzingsreserve worden volgende parameters in rekening gebracht:

- sterftetafels,
- technische interestvoet,
- kostenloading (aandeel van de totale werkingskosten in de premie),
- verwachte inflatie van de premie,
- verwachte inflatie van de schadegevallen,
- risicopremies (gemiddelde kosten en frequentie),
- lapse ratio.

Berekening van de technische voorzieningen

Er worden 3 technische voorzieningen berekend:

- De provisie voor niet-verdiende premie
- De provisie voor te betalen schade
- De vergrijzingsreserve

De cel productbeheer en rapportering (CPR) staat - in samenwerking met het financieel departement van LCM - in voor de berekeningen en bespreekt de berekende voorzieningen en reserves met de directie van de VMOB.

Provisie voor niet verdiende premie

Dit betreft een provisie voor de reeds gefactureerde premie(gedeelte)s waarvoor de verzekeringsperiode nog niet is verstreken.

Deze premies worden naar het resultaat van de effectief verzekerde periode gecorrigeerd met het bedrag van de 'niet-verdiende' premie.

De bepaling van deze provisie gebeurt geconsolideerd voor alle individuele premies die pro rata temporis uitgesplitst worden naar de toepasselijke verzekerde periodes.

De VMOB kent vier grote premievorderingen per jaar. De omvangrijkste premievordering voltrekt zich in de maand december. Per 31/12 is de provisie voor niet verdiende premie daarom het grootst. In de loop van het jaar wordt deze stelselmatig afgebouwd zoals hierboven beschreven.

Provisie te betalen schade

Met deze provisie wordt geraamd hoeveel schade, voorgevallen in een vroegere verzekeringsperiode, we in de toekomst zullen uitbetalen. Deze leggen we hiermee niet ten laste van dat toekomstige resultaat maar van het jaar van incidentie.

Deze provisie wordt bepaald op basis van historische gegevens. Uit de voorbije boekjaren wordt het aandeel van deze schade tegenover de totale schade geëxtrapoleerd naar de toekomst. De schadeafwikkeling in de hospitalisatieverzekering is vrij kort en vertoont bovendien een stabiel verloop. Bij ambulante kosten kan deze in de tijd iets meer uitgespreid zijn afhankelijk van de (wijze in schadeafhandeling per) deelwaarborg.

De cel productbeheer en rapportering bestudeert en evalueert jaarlijks de gebruikte berekeningsmethodes en hun resultaten. Na bespreking met de financieel directeur wordt voor het komende jaar de berekeningsmethode weerhouden die in de meest recente jaren de meest accurate resultaten vertoonde.

Vergrijzingsreserve

De vergrijzingsreserve is een raming van alle toekomstige schade en toekomstige premies van de bestaande verzekeringsportefeuille. Indien de toekomstige premies onvoldoende zijn om de toekomstige schade te dekken, wordt er een reserve aangelegd. Volstaan de toekomstige premies wel om de toekomstige schade te dekken, dan spreken we van een negatieve vergrijzingsreserve.

Het CM-Hospitaalplan, CM-Hospitaalfix en CM-Hospitaalfix Extra beschikken over een grote negatieve vergrijzingsreserve (premie-overschot) die op basis van de Belgische boekhoudregels echter niet getoond mag worden in de jaarrekening maar die wel impact heeft op de Solvancy II-ratio.

CM-Forhos is een kleine gesloten portefeuille die omwille van haar samenstelling niet meer rendabel is. Om voor deze portefeuille te kunnen voldoen aan de toekomstige verplichtingen heeft de VMOB een vergrijzingsreserve aangelegd.

Voor het CM-MediKo Plan, dat ook in 2018 met genivelleerde premies werkte, houdt de VMOB eveneens een vergrijzingsreserve aan. Door het per 1 januari 2019 ingevoerde herstelplan en de daaraan verbonden gewijzigde premiestructuur zal deze reserve voor het CM-MediKo Plan in de toekomst worden afgebouwd.

De berekening van de vergrijzingsreserve gebeurt op basis van het gekende ledenbestand en met de netto-premies die van toepassing (zullen) zijn voor het eerstkomende projectiejaar.

Er wordt daarbij gewerkt met modelpoints die het ledenbestand differentiëren per leeftijd, geslacht en premiebarema (bijvoorbeeld toeslag wegens late instapper).

Voor de extrapolatie naar de toekomst wordt gebruik gemaakt van diverse assumpties (parameters):

- de riskpremium (de gemiddelde schade per leeftijd en geslacht)
- de ‘lapse’ (kans op verlaten van de portefeuille om elke andere reden dan overlijden)
- het sterfterisico
- de ‘loading’ (de werkingskosten uitgedrukt in percentage van de netto-premie)
- de actualisatievoet
- de premie-inflatie
- de schade-inflatie

We verwijzen hier ook naar de Solvency II-vereisten en de diverse elementen die belangrijk zijn voor de berekening van de SCR.

Het niveau van deze parameters wordt regelmatig geactualiseerd en gebeurt als volgt:

- Riskpremium

jaarlijkse aanpassing op basis van de (laatst gekende) historische gegevens waardoor er rekening wordt gehouden met een eventueel gewijzigd facturatiegedrag van de zorgverstrekkers (bvb. aanrekening van ereloonsupplementen) of recent doorgevoerde en toekomstige waarborguitbreidingen in de polis.

- Lapse

jaarlijkse aanpassing op basis van de vaststellingen binnen de portefeuille.

- Sterftetekans

telkens wordt de laatst beschikbare sterftetabel van het nationaal instituut voor statistiek gebruikt.

- Loading

jaarlijks (februari) wordt op basis van de voorbije boekhoudkundige periode berekend hoe de courante-niet-financiële kosten zich verhouden tot het totale (netto-) premievolume. Voorzichtigheidshalve verhogen we dit met één tiende om rekening te houden met onvoorziene evoluties van de kosten.

- Actualisatievoet

dit is de discontovoet waarmee we de toekomstige kasstromen actualiseren. Deze is gebaseerd op de economische groei op lange termijn die ook een indicator is voor de langetermijnrente. Deze wordt op basis van de huidige economische toestand lichtjes bijgesteld naar boven of beneden. De actualisatievoet moet representatief zijn op zeer lange termijn met als horizon de uitdoving van de portefeuille.

- Premie-inflatie

de aanpassing van de premies voor de ziekteverzekeringen is afgestemd op de consumptieprijsindex. Deze wordt gealigneerd op de lange termijn doelstelling van de Europese Centrale Bank. Deze lange termijn premie-inflatie is van kracht vanaf het vijfde jaar van de projectie. Voor de eerste 5 jaar van de projecties nemen we de voorspellingen op middellange termijn over van het Planbureau, die telkens in juni worden gepubliceerd.

- Schade-inflatie

De evolutie van de medische kosten (intra muros) is afhankelijk van diverse factoren: duur van de hospitalisatie, toename van het aantal daghospitalisaties, hogere hospitalisatiefrequentie bij ouderen, toename van de ligdagprijzen en erelonen, Daarom analyseren we jaarlijks de evolutie van het aantal hospitalisatiefacturen per regio, per type ziekenhuisopname (klassieke opname versus dagopname) en type kamer (éénpersoonskamer versus meerpersoonskamer). Voor elke van deze hospitalisatiefacturen bepalen we een gemiddeld jaarlijks stijgingspercentage. Deze percentages worden toegepast op de diverse uitgaven. Op die wijze komen we aan een gewogen gemiddeld stijgingspercentage voor de lange termijn. Naar analogie met de premie-inflatie proberen we voor de eerste vijf projectiejaren een beter op de actuele economische toestand afgesteld percentage te bepalen. We vertrekken daarvoor van de voorspelde inflatie en laten die stapsgewijs evolueren tot het lange termijn percentage voor het zesde jaar van de projectie. Vooral de toename van de ereloonsupplementen op de eenpersoonskamers is een thema dat van nabij opgevolgd wordt.

Definitie en specificatie van sensitiviteits- en scenario analyses.

In de sensitiviteitsanalyses onderzoeken we de gevoeligheid van de Best Estimate na aanpassing van één van de basis-parameters.

We hanteren twee soorten scenarioanalyses:

- de korte termijn analyses (parameter testen) waarin de parameters slechts licht gewijzigd zijn;
- de lange termijn analyses (solvabiliteitstesten) die het mogelijk maken om de impact van belangrijkere fluctuaties van parameters, ten gevolge van bvb. een verandering in de economische situatie, in te schatten.

Deze analyses hebben tot doel om:

- een beter beeld te geven over de samenstelling van de vergrijzingsreserves;
- de risico's van bepaalde assumpties in parameterkeuzes beter in te schatten;
- managementinformatie te krijgen voor het premiebeleid, het beleid rond reservering van middelen en de productinnovatie.

De sensitiviteitsanalyses tonen aan dat de volgende parameters de grootste impact hebben op de vergrijzingsreserves:

- de inflatie van de premie;
- de inflatie van de schade;
- de loading;
- de lapse en de sterfte

De mate waarin een parameter impact heeft, hangt af van de aard, de samenstelling en de rendabiliteit van de verzekeringsproducten.

B.3.1.2. Beheer van activa en passiva

De VMOB beschikt over een actuariële rekenmotor die werd ontwikkeld door een extern actuarisbureau. Deze rekenmotor maakt het mogelijk om de activa en passiva beter op elkaar af te stemmen (Asset & Liability Management). Een betere afstemming moet ook toelaten om het renterisico (zoals gedefinieerd in de risicocartografie) te beheersen.

B.3.1.3. Beheer van het beleggingsrisico

Om het beleggingsrisico te beperken volgt de VMOB een strikt beleggingsbeleid dat steunt op de volgende pijlers:

- er wordt gestreefd naar een goede afstemming van activa en verplichtingen. De activa die tegenover de technische voorzieningen staan, zijn belegd op een wijze die strookt met de aard en de looptijd van de verplichtingen;
- de samenstelling van de obligatieportefeuilles en de in 2018 opgerichte BEVEK moet voldoen aan duidelijke beleggingscriteria, uitgeschreven per type portefeuille;
- het beheer is uitbesteed aan een externe professionele portefeuillebeheerder.

Beleggingscriteria

Het Comité voor Beleggingsbeleid (zie punt 1.1.6.) heeft ook voor 2018 de volgende criteria waaraan de verschillende types van portefeuilles en de BEVEK op elk moment dienen te voldoen, gevalideerd:

- er wordt in hoofdzaak belegd in vastrentende effecten;
- via de BEVEK kan een deel van de lange termijnbeleggingen in aandelen worden geplaatst;
- de criteria vermeld in het KB van 13/11/2002 van toepassing op de ziekenfondsen en landsbonden moeten worden nageleefd;
- regels inzake minimum kredietwaardigheid alvorens een titel kan worden aangekocht;
- regels m.b.t. de concentratie per type emittent: overheden en kredietinstellingen;
- regels m.b.t. de concentratie per emittent in functie van zijn kredietwaardigheid ;
- regels m.b.t. de concentratie van de landen in functie van hun rating en de omvang van hun uitstaande schuld;
- minimum voorwaarden met betrekking tot het emissievolume van een obligatielening waarin wordt belegd;
- regels inzake minimum en maximum 'modified duration' van de portefeuille.

Met deze beleggingscriteria streeft de VMOB ernaar het geheel van de financiële risico's uit de risicocartografie te beheersen.

Deze beleggingscriteria zijn geen statisch gegeven. Zij worden door het Comité voor Beleggingsbeleid regelmatig geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Externe professionele portefeuillebeheerder

Het beheer van de obligatieportefeuilles wordt uitbesteed aan een professionele beheerder. De beheerder staat via zijn eigen riskmanagement garant voor de naleving van het opgelegde beleggingskader. In die zin geeft de beheerder dus mee vorm aan de eerste verdedigingslinie voor de financiële risico's.

De externe beheerder heeft als opdracht om binnen de grenzen van het beleggingskader en onder actief toezicht door de beheerders van de VMOB de beste beleggingskeuzes te maken. Deze portefeuillebeheerder moet aan de VMOB maandelijks gedetailleerd over de status van de portefeuille rapporteren.

Rol van de risk officer finance en verzekeringen van LCM

Binnen het financieel departement van de LCM werd een 'risk officer finance en verzekeringen' aangesteld. Ieder kwartaal bereidt hij een risicorapportering voor van de beleggingsportefeuilles van de VMOB. Hierin wordt zowel voor de portefeuille op korte termijn als de portefeuille op middellange termijn en de BEVEK nagegaan of de verschillende beleggingslimieten worden nageleefd.

De volgende zaken worden geverifieerd:

- minimum aankoop rating;
- concentratie per type emittent;
- concentratie per land;
- concentratie per rating categorie;
- average maturity en modified duration van de portefeuille

De risicobeheerfunctie van de VMOB ziet er in het kader van de tweedelijns verdedigingslinie op toe dat deze controles tijdig en correct worden uitgevoerd.

B.3.1.4. Beheer van het liquiditeitsrisico

Een nauwkeurige opmaak en opvolging van het budget leidt ook tot een vermindering van het liquiditeitsrisico van de VMOB en zorgt ervoor dat de nodige fondsen voorhanden zijn wanneer nodig. Hierdoor wordt de blootstelling van de VMOB aan tussentijdse marktwaaide-schommelingen in de obligatieportefeuille beperkt aangezien onvoorziene desinvesteringen tot een minimum kunnen worden beperkt.

B.3.1.5. Beheer van het operationeel risico

(i) Beheer van de schadecyclus

Doelstellingen van de schadecyclus:

In lijn met de COSO voorschriften beoogt de VMOB in het proces van schadebeheer de volgende doelstellingen:

- van strategische aard: een performante dienstverlening aan de verzekerden. Dit vertaalt zich in een correcte doorlooptijd, een accurate beoordeling en tarifiering, een duidelijke communicatie aan de verzekerden en respect voor de afgesproken service levels.

- van operationele aard: operationele efficiëntie; een zo hoog mogelijk aantal schadegevallen afhandelen binnen de vooropgestelde doorlooptijd met een minimale foutenlast. De VMOB investeert in een doorgedreven digitalisatie en automatisatie binnen de schadecyclus teneinde de operationele efficiëntie en accuraatheid te optimaliseren.
- van compliance aard: de schadebeoordeling en -tarifiering dient te gebeuren conform de waarden van de VMOB en met respect voor de wettelijke en statutaire voorschriften.
- met het oog op een accurate rapportering: de schadecyclus dient een volledige en accurate rapportering m.b.t. de geregistreerde schadegevallen en schadevergoedingen in de boekhoudkundige staten van de onderneming te faciliteren. Daarnaast moeten de registraties binnen de schadecyclus voldoende gedetailleerd zijn om het management te kunnen voorzien van gedetailleerde beheersinformatie.

(ii) Beheer van de verzekeringsbemiddeling

Doelstellingen van de verzekeringsbemiddeling:

In lijn met de COSO voorschriften beoogt de VMOB in het proces van de verzekeringscyclus de volgende doelstellingen:

- van strategische aard: een performante dienstverlening aan de verzekerden, vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst tussen de VMOB en de ziekenfondsen en vertaald in service levels met klemtoon op een vlotte afhandeling van aansluitingen en ontslagen in de verzekeringen, van poliswijzigingen, het correct toepassen van de regels en een duidelijke communicatie aan de verzekerden.
- van operationele aard: operationele efficiëntie, een goed samenspel tussen front- en backoffice in het beheer van de verzekeringsportefeuille, het doorspelen van de schadedossiers van het CM-Hospitaalplan en de registratie van de kosten voor het CM-MediKo Plan, de opvolging van de premiebetaling en de algemene informatieverstrekking aan de verzekerden.
- van compliance aard: de aanvaarding en de aansluiting van nieuwe verzekerden dient te gebeuren conform de waarden van de VMOB en met respect voor de wettelijke en statutaire voorschriften.
- met het oog op een accurate rapportering: de verzekeringscyclus dient een volledige en accurate rapportering m.b.t. de geregistreerde aansluitingen en premie-ontvangsten in de boekhoudkundige staten van de onderneming mogelijk te maken. Daarnaast moeten de registraties binnen de bemiddelingscyclus voldoende gedetailleerd zijn om het management te kunnen voorzien van gedetailleerde beheersinformatie.

(iii) Beheer van het personeel

Het beheer van het personeel is een belangrijke factor in het beheersen van de operationele risico's. We beogen de realisatie van vier doelstellingen:

- van strategische aard: de positionering van de VMOB als een betrouwbare, correcte en aantrekkelijke werkgever die streeft naar een kwaliteitsvolle dienstverlening aan de verzekerden en die daarbij oog heeft voor het welbevinden van de medewerkers.
- van operationele aard:
 - op elk moment beschikken over voldoende en gekwalificeerde medewerkers om de opdrachten op een kwaliteitsvolle manier (service levels realiseren) waar te maken;
 - een degelijke coaching van alle medewerkers mogelijk maken zoals voorzien in het algemeen HR-beleid, met respect voor de naleving van alle elementen van de *HR-cirkel*;
 - alle personeelsadministratie nauwkeurig uitvoeren en een vlotte afhandeling van de salarisbetalingen garanderen.
- van compliance aard: bijdragen tot een ondernemingscultuur waarin de waarden van de onderneming en de naleving van de wettelijke voorschriften m.b.t. het personeelsbeheer worden gerespecteerd.
- met het oog op een accurate rapportering: een efficiënte doorstroming van alle personeelsgegevens naar de eigen personeelsdiensten en overheidsinstanties met het oog op een accurate rapportering.

(iii) Beheer van de IT-systemen

De VMOB is voor haar operationele taken heel sterk afhankelijk van goed werkende IT-systemen. Teneinde het IT-risico zo goed mogelijk te beheersen zijn er grondige procedures uitgewerkt met de IT-dienst. De vereiste beschikbaarheid van de systemen, de aanpak van incidenten, permanentie van de IT-ondersteunde diensten en dergelijke zijn beschreven in een service level agreement tussen de VMOB en de IT-dienst. Naast de onmiddellijke rapportering en bespreking wanneer ze zich voordoen worden de IT-gerelateerde incidenten, hun impact en de genomen maatregelen op maandelijkse basis gerapporteerd aan de VMOB.

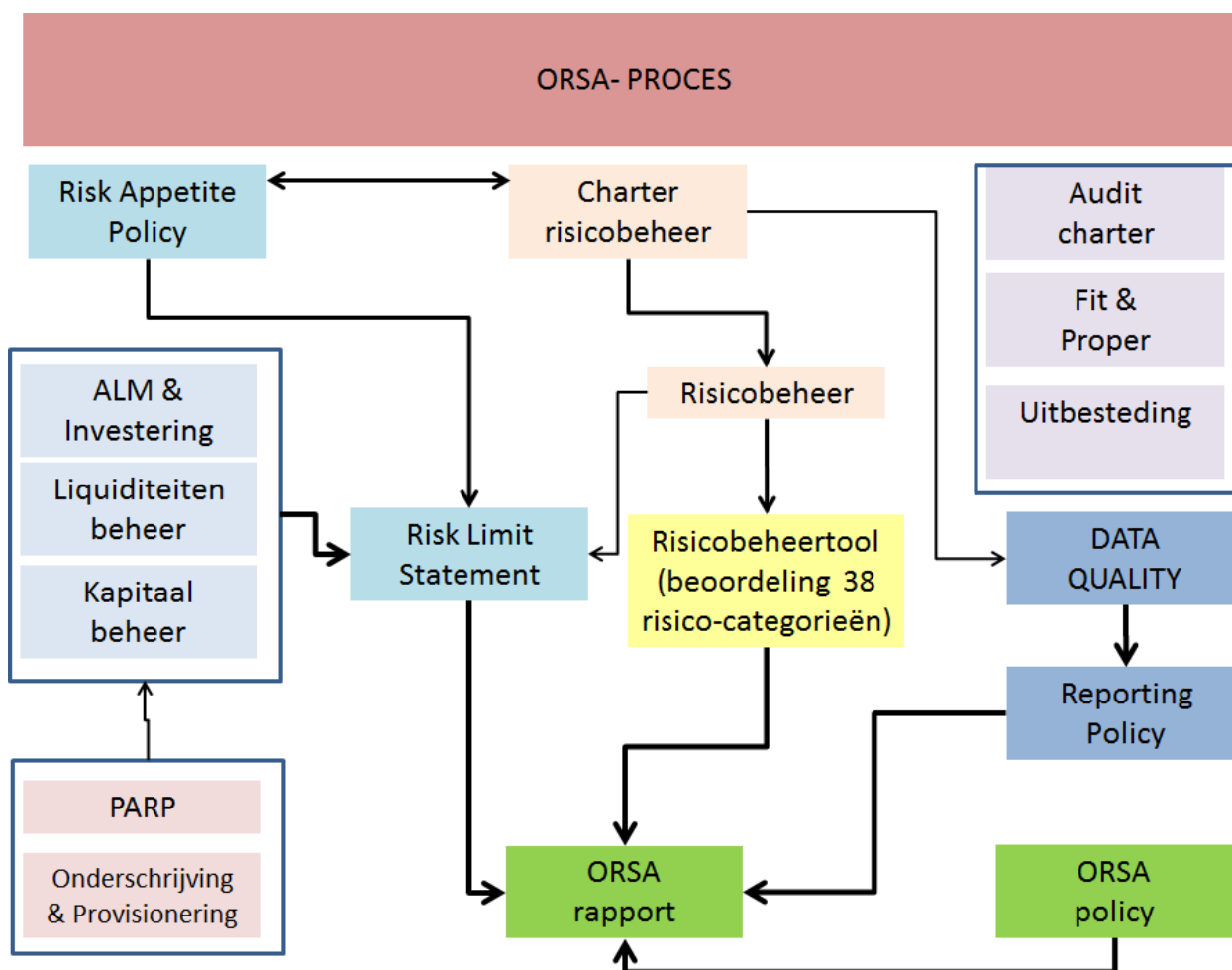
B.3.2. Beoordeling van het eigen risico en solvabiliteit (ORSA)

Zoals art. 91 van de Solvency II-wet voorschrijft, beoordeelt de VMOB in het kader van haar risicobeheersysteem minstens een keer per jaar en wanneer zich een significante wijziging voordoet in het risicoprofiel van de onderneming haar eigen risico en solvabiliteit.

Bij deze beoordeling wordt een uitspraak gedaan over de volgende zaken:

- de algemene solvabiliteitsbehoeften waarbij rekening wordt gehouden met het risicoprofiel, de risicotolerantielimiten en de strategie van de VMOB;
- de continue naleving van de vastgelegde kapitaalvereisten en de technische voorzieningen;
- de mate waarin het risicoprofiel van de VMOB afwijkt van de hypothesen op basis waarvan het solvabiliteitskapitaalvereiste werd vastgelegd.
 - o VMOB volgt het door EIOPA voorgestelde standaardmodel. De mass lapse schok die daarbij wordt toegepast lijkt erg zwaar in de context van de mutualistische ziektekostenverzekeraar.
 - o De ORSA-oefening toont aan dat een mildere schok op de lapse een grote positieve impact heeft op de SCR-ratio.
- de mate waarin de VMOB bestand is tegen een aantal pessimistische scenario's (sensitiviteitsanalyse) en de vergelijking met het basisscenario dat gebaseerd is op het meerjarenbudget.
 - o In het basisscenario verwacht de VMOB een lichte verbetering van de SCR-ratio doorheen de tijd;
 - o De uitgevoerde sensitiviteitstesten (daling van het aantal verzekerden, toename van het schadeniveau, toename van de bedrijfskosten) leiden elk afzonderlijk tot een daling van de SCR-ratio. De minimumdrempel van 100% wordt evenwel in alle situaties gehaald.
 - o Van de 3 onderzochte scenario's blijkt een toename van het schadeniveau het meeste impact te hebben wat op zich niet verwonderlijk is aangezien dit de core business van de VMOB vormt.
-

Om deze oefening mogelijk te maken heeft de VMOB een coherent geheel uitgetekend waarbij de diverse (risk) policies, het risicobeheersysteem en de interne controlesystemen van de VMOB met elkaar geïntegreerd worden. Dit geheel vormt de basis voor het ORSA-beleid van de VMOB en kan schematisch als volgt worden samengevat.

B.3.3. Risicobeheerfunctie

De risicobeheerfunctie wordt gecumuleerd met de compliance functie en is ingevuld door de risk en compliance officer. De risk en compliance officer functioneert in zijn hoedanigheid rechtstreeks, maar onafhankelijk, onder de financieel directeur van de VMOB. Hij maakt geen deel uit van het Directiecomité. De VMOB maakt gebruik van de wettelijke mogelijkheid om de risk officer op managementniveau in te zetten. Hij is in die hoedanigheid steeds aanwezig op de vergaderingen van het managementteam van de VMOB (i.e. Directiecomité, managers schade- en bemiddelingsactiviteiten) en heeft toegang tot alle beleidsdocumenten (of kan ze desgevallend opvragen) zodat hij van nabij de bedrijfsactiviteiten kan volgen en actief zijn rol kan opnemen. De risicobeheerfunctie zit de vergaderingen van het operationeel risicocomité voor en brengt op regelmatige basis verslag uit aan het Risico- en Auditcomité evenals aan de Raad van Bestuur. Desgewenst kan de risicobeheerfunctie zich rechtstreeks tot de voorzitter van de Raad van Bestuur wenden.

De risicobeheerfunctie zorgt ervoor dat alle significante risico's van de VMOB worden gedetecteerd, gemonitord, gemeten, beheerd en intern en extern worden gerapporteerd. De risicobeheerfunctie wordt actief betrokken bij het bepalen van de risicostrategie en alle beleidsbeslissingen die een belangrijke invloed kunnen hebben op de risico's van de onderneming.

De risicobeheerfunctie heeft onder meer de volgende taken:

- staat de Raad van Bestuur, het Directiecomité en de andere controlefuncties bij met het oog op een doeltreffende werking van het risicobeheersysteem;
- monitort het risicobeheersysteem en het algemeen risicoprofiel van de VMOB als geheel;
- brengt gedetailleerd verslag uit over de risicoblootstelling en adviseert de Raad van Bestuur, het Risico- en Auditcomité en het Directiecomité over risicobeheeraangelegenheden;
- onderkent en beoordeelt nieuwe risico's die opduiken;
- ziet toe op de samenhang tussen de diverse rapporteringen die aan de CDZ en de NBB worden overgemaakt, voor wat de risicoaspecten betreft.

De risicobeheerfunctie brengt regelmatig verslag uit aan het Directiecomité en het Risico- en Auditcomité over zijn bevindingen m.b.t. risicoblootstelling en -beheersing van de VMOB. De risicobeheerfunctie brengt hierover minstens een keer per jaar rechtstreeks verslag uit aan de Raad van Bestuur.

De risicobeheerfunctie vult zijn functie in zoals omschreven in het risicobeheercharter . Het risicobeheercharter wordt jaarlijks door het Risico -en Auditcomité geëvalueerd naar aanleiding van de publicatie van zijn jaarverslag.

B.3.4. Noodplannen

B.3.4.1. Continuïteitsbeleid

De VMOB moet voor het geheel van zijn activiteiten de continuïteit kunnen garanderen. Bij eventuele onderbrekingen van de systemen of cruciale bedrijfsprocessen moet binnen een aanvaardbare termijn de activiteit kunnen hervat worden om de afgesproken serviceniveaus aan te houden of te kunnen herstellen.

Bij een onderbreking van de IT-systemen kan de VMOB rekenen op de voorziene maatregelen binnen het IT-departement die ervoor zorgen dat kritieke gegevens en bedrijfsfuncties beschermd zijn en de verzekeringsactiviteiten kunnen worden verdergezet. De CISO is aanwezig op alle Risico-en Auditcomités en brengt er regelmatig de stand van zaken over het Disaster Avoidance Program (DAP) en Business Continuïteits Programma (BCP). Regelmatig worden er testen uitgevoerd op de systemen om na te gaan of de fall-back systemen hun werk doen.

Voor de eigen bedrijfsprocessen (verzekeringsbemiddeling en schadebeheer) gebeuren de activiteiten op diverse locaties. Dat zorgt ervoor dat deze cruciale processen steeds kunnen worden verder gezet bij calamiteiten (zie verder bij noodplannen). Voor de meeste functies binnen de VMOB zijn doublures voorzien.

In de uitbestedingsovereenkomsten komt het continuïteitsbeleid van de activiteit aan bod. Bij de jaarlijkse evaluatiegesprekken wordt nagegaan of de leverancier van de uitbestede activiteit de continuïteit ook kan waarborgen.

Incidenten m.b.t. continuïteit krijgen steeds een prioritaire behandeling. De Business Program Manager neemt steeds het eigenaarschap ten volle op om de werkzaamheden zo snel mogelijk te kunnen hervatten en desgevallend een crisismeeting op te zetten met het managementteam.

B.3.4.2. Noodplannen

Naast het hierboven beschreven continuïteitsbeleid werden er door de VMOB ook noodplannen uitgewerkt. Het beheer van de verzekeringscontracten vindt plaats in de ziekenfondsen. Door de veiligheidscoördinatoren van de ziekenfondsen en de CISO van de Landsbond werden noodplannen uitgewerkt om bij niet-IT-gerelateerde calamiteiten het polisbeheer op korte termijn elders verder te zetten. De CISO van het nationaal secretariaat heeft een inventaris van de beschikbare werkplekken in de diverse ziekenfondsen waarnaar op korte termijn kan worden uitgeweken mocht zich een noodsituatie voordoen. Het schadebeheer van de VMOB wordt uitgevoerd in de gebouwen van zowel CM Midden-Vlaanderen als CM Limburg. De noodplannen voor het schadebeheer zijn mee opgenomen in de noodplannen van deze twee ziekenfondsen.

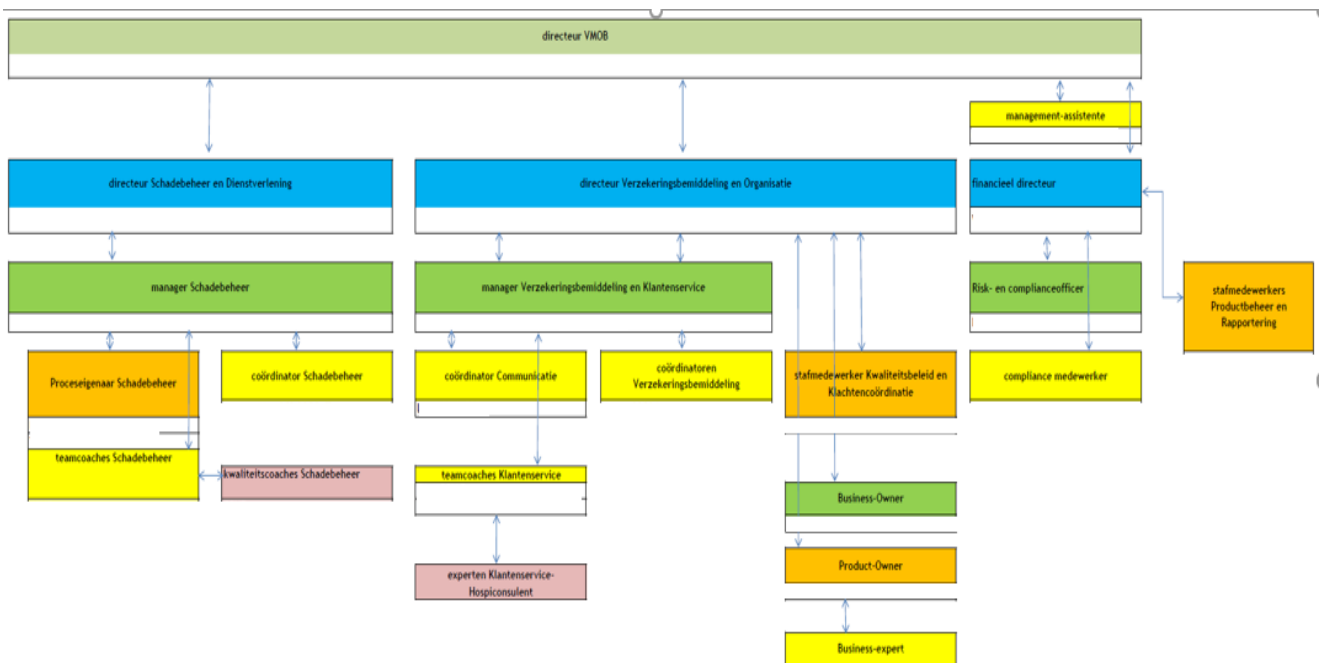
B.4. Interne controlesysteem

B.4.1. Methodiek

Het risicobeheersysteem van de VMOB steunt op drie verdedigingslijnes. Elke lijne heeft duidelijk omschreven verantwoordelijkheden en dient zijn specifieke rol te spelen in het risicobeheerproces.

De eerste verdedigingslijne

De eerste verdedigingslijne situeert zich in de operationele diensten van de VMOB en de verbonden verzekeringsagenten, inclusief het eerstelijnsmanagement. Voor de invulling en organisatie van het eerstelijnsmanagement bij schade en bemiddeling verwijzen we naar het organigram hieronder en specifieke functiekaarten van de managers, teamcoaches, coördinatoren en experts.

Daarnaast worden ook specifieke eerstelijnscontroles uitgevoerd door de Business Program Manager, de cel productbeheer en rapportering en de business zelf.

De eerste lijne kan bij de dagelijks uitoefening van de operationele taken geconfronteerd worden met een brede waaier aan incidenten. Het is de rol van deze lijne om hierop gepast te anticiperen of te reageren. Typische controlemaatregelen uit de eerste lijne zijn:

- controles geïntegreerd in de systemen en toepassingen;
- controlemaatregelen met het oog op de naleving van procedures, regels en servicelevels; de evaluatie en verwerking van de resultaten van de bevindingen van deze controles;

- maatregelen die het belang van een organisatie voor risicobeheersing onderlijnen en bijdragen tot een beter begrip van risicobeheersing waarbij iedereen verantwoordelijkheden heeft op zijn niveau.

De tweede verdedigingslinie

In de tweede verdedigingslinie bevinden zich de functies die specifiek zijn ingericht in het kader van risico-opvolging en -identificatie. Deze functies staan onafhankelijk en los van de risicodragende activiteiten van de onderneming. De risicobeheerfunctie van de VMOB heeft hierbij een belangrijke rol te spelen en wordt hierin bijgestaan door onder meer de actuariële cel, de risk officer finance en verzekeringen en de CISO van de landsbond.

De tweede verdedigingslinie informeert op systematische wijze de derde linie over de gemaakte vaststellingen.

Volgens een vastgelegde procedure moeten alle incidenten in de bedrijfsvoering worden geregistreerd in een centrale incidententool. De incidententool wordt beheerd door de Business Program Manager van de VMOB. Die zorgt er onder meer voor dat de incidenten maximaal worden geaccepteerd en correct worden gerapporteerd in de tool. Het managementteam heeft inzage in deze rapporteringstool. Op de vergaderingen van het managementteam is een stand van zaken van de incidententool een vast agendapunt. Wanneer nodig wordt een ad hoc overleg gehouden om belangrijke incidenten meteen aan te pakken. De risk manager zorgt ervoor dat de risico's worden besproken en dat de prevalentie en de ernst ervan een rol spelen in de risicoscore van de risicobeheertool.

Naast de incidentenrapportering is ook het klachtenmanagement van de VMOB een belangrijk hulpmiddel voor het identificeren van eventuele opduikende risico's. Alle gemelde klachten binnen de VMOB en de verbonden verzekeringsagenten worden centraal geregistreerd en geanalyseerd door de klachtencoördinator van de VMOB.

De derde verdedigingslinie

De derde verdedigingslinie is de bevoegdheid van de Interne Audit, het Risico- en Auditcomité, het Directiecomité en de Raad van Bestuur.

Het is de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur dat de VMOB beschikt over een performant interne controlesysteem en een doeltreffende organisatie van het risicobeheer. De rol van de directie bestaat erin de eerste en tweede verdedigingslinie in te richten in de praktijk. De Interne audit formuleert een onafhankelijk oordeel over de werking van beide linies en rapporteert hierover aan het Risico- en Auditcomité.

B.4.2. Concept en werking van het Interne controle- en risicobeheersysteem

De VMOB heeft een risicobeheersysteem en interne controlesysteem geïnstalleerd waarbij de materiële risico's waaraan de onderneming is blootgesteld worden beschreven, ingedeeld in categorieën, beoordeeld en actief worden aangepakt. De centrale risicobeheertool beschrijft de risico's met hun oorzaken en gevolgen, bevat de beoordeling (kans en impact), het aanvaardingsniveau en alle recurrente en specifieke maatregelen die samen het jaaractieplan vormen van de VMOB. Deze tool is een werkinstrument dat op alle vergaderingen van het managementteam door de risk officer wordt geactualiseerd.

Belangrijk objectief hierbij is het kunnen realiseren van de doelstellingen die de VMOB zich heeft opgelegd met de vooropgestelde middelen en in lijn met de uitgewerkte strategie.

De leidraad van het risicosysteem van de VMOB is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- risicobeheersing en interne controle zijn een zorg van iedereen in de organisatie;
- risicobeheersing en interne controle vormen een continu, terugkerend proces;
- risicobeheersing en interne controle richten zich niet enkel op de bedreigingen maar ook op de opportuniteiten;
- risicobeheersing en interne controle stellen ons in de mogelijkheid om risico's te beperken en te beheersen.
- een toestand zonder risico's bestaat niet.

Het risicobeheersysteem is aangepast aan de specifieke kenmerken en de proportionaliteit van de VMOB op het gebied van de omvang, de structuur en de activiteiten.

Identificatie van de risico's en risicocartografie

De VMOB bundelt alle geïdentificeerde risico's in een risicocartografie. Deze risicocartografie vormt de leidraad voor het volledige ERM-beleid van de VMOB. De structuur ervan is geïntegreerd in de jaaractieplannen, de risico-opvolging, de interne audit en de rapportering.

De cartografie bevat drie niveaus volgens de mate van detaillering/verfijning.

Alle gedefinieerde risico's van de VMOB zijn ondergebracht in één van de 11 subcategorieën die op hun beurt behoren tot vier basiscategorieën:

- Verzekeringsrisico's
 - Ziekteverzekering leven
 - Ziekteverzekering niet leven
 - Ziekteverzekering
- Financiële risico's
 - Markt & ALM
 - Krediet
- Operationele risico's
 - HR & organisatie
 - EDP/IT
 - Discontinuïteit
 - Juridisch, compliance en fraude
- Strategie en reputatierisico's
 - Strategie
 - Reputatie

Inventaris van de interne controles

De Solvency II-wet en de circulaire NBB_2018_23 voorzien dat de methode, gebruikt voor de evaluatie van de risicobeheersing en interne controlemechanismen, grondig wordt beschreven en dat ze jaarlijks wordt beoordeeld door de directie .

Hieronder volgt de beschrijving van de door de VMOB gebruikte methode voor de evaluatie van de interne controlemechanismen.

Referentiekader voor de evaluatie van het interne controlesysteem

Het meest gebruikte model voor de evaluatie van het interne controlesysteem is 'COSO', een referentiekader opgesteld door Amerikaanse commissie 'Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission', afgekort COSO.

Dit referentiekader omvat naast een standaarddefinitie voor interne controle ook een model ter evaluatie van de doeltreffendheid ervan, met het oog op een breed gebruik door verschillende types van organisaties.

Het interne controlesysteem wordt er gedefinieerd als een geheel van maatregelen ontworpen en geïmplementeerd door de personen die de onderneming besturen, de directie en andere personeelsleden en dit met het oog op een grotere zekerheid bij het realiseren van de objectieven die de onderneming zich zelf heeft opgelegd in functie van haar strategie. Anders gesteld, interne controle wordt ingericht als antwoord op de risico's die de verwezenlijking van deze objectieven bedreigen.

De VMOB maakt gebruik van de tweede versie van het COSO model: 'COSO 2 -Enterprise Risk management framework', afgekort 'COSO 2'. Deze versie integreert het volledige risicobeheer.

De COSO 2 versie is verder compatibel met de 'Own Risk Self Assessment - ORSA' onder Solvency II.

COSO 2: een driedimensionale aanpak

Op basis van het COSO 2 model wordt een interne controlemaatregel driedimensionaal geëvalueerd:

- de doelstellingen van de controle;
- de karakteristieken van de controle;
- het niveau van de controle.

Deze drie dimensies worden verder toegelicht.

De doelstellingen van de interne controle

De doelstellingen van een interne controlemaatregel dienen volgens COSO 2 te worden onderverdeeld in vier onderliggende categorieën:

- strategisch: doelstelling die bijdraagt aan het doel van de organisatie;
- operationeel: doelstelling die bijdraagt aan een doeltreffend en doelmatig gebruik van de werkmiddelen;
- rapportering: doelstelling die bijdraagt aan een betrouwbare verslaggeving;
- conformiteit: doelstelling die bijdraagt tot respect voor het wettelijk en prudentieel kader.

Het kan dat onze organisatie met een specifieke interne controlemaatregel verschillende objectieven nastreeft.

De karakteristieken van de interne controle

Aan de hand van onderstaande criteria analyseren we elke interne controlemaatregel op een gestandaardiseerde manier om de doeltreffendheid ervan te beoordelen.

1. De controle omgeving

Het betreft de bedrijfscultuur van de onderneming. Er wordt over gewaakt dat de medewerkers voldoende gesensibiliseerd zijn voor de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld en de noodzaak om deze risico's op te volgen en te beheersen. De onderzochte interne controlemaatregelen dragen bij tot deze sensibilisering van de medewerkers. Een dergelijke bedrijfscultuur is een noodzakelijk fundament voor het risicobeheer. De VMOB kiest voor een duidelijke afbakening en definiëring van de bevoegdheden, de aanwezigheid van voldoende mensen met de juiste competenties, een betrouwbaar rapporteringsproces, duidelijke procedures beschreven in een centraal vademecum en een geschikte informatica-omgeving.

2. De risico analyse

Dit is het onderzoek naar de mate waarin de interne controlemaatregel een bijdrage levert aan het identificeren en analyseren van de risico's (kans & impact) die het realiseren van de doelstellingen van de VMOB kunnen bemoeilijken of verhinderen.

3. De controle activiteiten

De betrokken interne controlemaatregel dient bij te dragen tot het voorkomen van de risico's, of het beperken van de impact ervan. Typische maatregelen in dit verband zijn: functiescheiding, dubbele handtekening, beperkte toegang tot gebouwen, registratie van digitale acties, ...

4. Informatie en communicatie

De onderzochte interne controlemaatregel dient bij te dragen tot de verspreiding van betrouwbare en relevante informatie doorheen het bedrijf. Dit is van belang opdat elke medewerker zijn verantwoordelijkheden inzake het beheersen van risico's correct kan uitvoeren.

5. Opvolging van het systeem van interne controle

Het systeem van interne controle wordt regelmatig in vraag gesteld, o.a. op basis van analyses en opmerkingen van de interne audit, alsook van de commissaris revisor. De interne controlemaatregel dient direct of indirect bij te dragen tot een dergelijke opvolging.

Deze algemene karakteristieken zullen worden toegepast binnen de specifieke VMOB context.

In de Risicobeheertool van de VMOB worden de risico's en de bijhorende interne controlemaatregelen geïntegreerd en gecatalogiseerd op basis van de risicocategorieën en de bovenvermelde criteria.

Eenzelfde controlemaatregel kan voorkomen in verschillende bedrijfsprocessen, of zelfs meerdere malen in eenzelfde bedrijfsproces. Met het oog op een eenduidige identificatie worden in de uitgetekende bedrijfsprocessen (BPM) de interne controlemaatregelen aangeduid.

Het niveau van de controle

Met het niveau van de controle wordt bedoeld welke functie in de organisatie verantwoordelijk is voor de betrokken interne controlemaatregel. In het licht van onze bedrijfsstructuur beschouwen we slechts twee niveaus van controle:

- Interne controle uitgevoerd door de uitvoerende functies in een specifiek bedrijfsproces;
- Interne controle uitgevoerd door de controleerende functies of de beheersfunctie in alle functies van de activiteiten van de VMOB en zijn partners waarmee een uitbestedingsovereenkomst werd afgesloten.

Beoordeling van de interne controlemaatregelen en weging van de risico's

De vermelde stappen uit de definitiefase:

- opstellen van de risicocartografie;
- identificatie van de relevante bedrijfsprocessen;
- inventaris en karakterisering van de bestaande interne controlemaatregelen (IC) voor elk bedrijfsproces volgens de COSO methode.

De Risicobeheertool van de VMOB zorgt voor een structurele opvolging en evaluatie van het effect van de bestaande IC-maatregelen om alle risico's inherent aan een bedrijfsproces te verminderen of te beheersen.

Het actieplan van de VMOB m.b.t. het risicobeheer is het resultaat van de vier volgende stappen die geïnspireerd zijn op de COSO 2 methodologie:

- definiëring van de objectieven;
- incidenten rapportering;
- risicoweging;
- acties m.b.t. de restrisico's.

Definiëring objectieven voor elk bedrijfsproces

De objectieven worden gedefinieerd op basis van de vier dimensies voorgeschreven door het COSO referentiekader:

- strategisch,
- operationeel,
- rapportering,
- conformiteit.

Identificeren van de risico's a.d.h.v. incidentenrapportering

Vervolgens worden voor elk relevant bedrijfsproces de pertinente risico's, zoals gedefinieerd in de cartografie, geïdentificeerd. Dit gebeurt op een objectieve basis aan de hand van de incidententool. Er bestaat een procedure die alle betrokken actoren volgen om een incident te melden. Ook de klachtenprocedure voorziet in de registratie van signalen van klanten, die als incident kunnen beschouwd worden.

De gerapporteerde incidenten laten toe om de brug te leggen tussen de risicocartografie van de onderneming en de risico's aanwezig in het betrokken bedrijfsproces.

De incidententool wordt beheerd door de business program manager en opgevolgd door de risicobeheerfunctie van de VMOB. Op het (tweewekelijks - maandelijks) overleg van het managementteam worden de incidenten besproken en actieplannen uitgewerkt en opgevolgd.

Maandelijks is er een opvolgingsmeeting over de IT-gerelateerde incidenten, hun impact en de ondernomen acties en maatregelen om het incident zo snel mogelijk te verhelpen.

Telkens indien de situatie dit vereist, maar minstens 2x per jaar vergadert het operationeel risicocomité over de incidenten van de voorbije periode waarbij de focus vooral ligt op de genomen structurele maatregelen.

Risicoweging

Tot slot worden voor elk relevant bedrijfsproces de risico's beoordeeld om finaal de restrisico's te identificeren.

Elk risico wordt beoordeeld op basis van de twee onderliggende dimensies en de bijhorende schaal:

- kans van voorkomen

Niveau	Kans	Beschrijving
1	Uitzonderlijk	Doet zich uiterst zelden voor
2	Zelden	Komt zelden voor
3	Mogelijks	Komt al eens voor
4	Waarschijnlijk	Komt regelmatig voor
5	Bijna zeker	Doet zich in de meeste gevallen voor

- impact op de realisatie van één of meer doelstellingen van het proces.

Niveau	Impact	Beschrijving
1	Zeer beperkt	De uitvoering van het proces is niet in gevaar, de doelstellingen kunnen worden gerealiseerd
2	Beperkt	De realisatie van minstens één doelstelling van het proces wordt mogelijks bemoeilijkt
3	Matig	De realisatie van minstens één doelstelling van het proces wordt bemoeilijkt / is mogelijks in gevaar
4	Zwaar	De realisatie van minstens één doelstelling van het proces is in gevaar.
5	Zeer zwaar	Minstens één doelstelling van het proces kan niet meer worden gerealiseerd.

De weging van elk risico gebeurt door het managementteam, jaarlijks voor het geheel van de Risicobeheertool en ad hoc bij specifieke evoluties van bepaalde risico's. Bij elke herevaluatie wordt bekeken welke de risicoscores waren van de laatste meting, wat de impact is geweest van de geplande beheersmaatregel en hoe groot het residueel risico is. In functie van het residueel risico wordt nagegaan welke recurrente of specifieke controlemaatregelen nodig zijn en waar de prioriteiten liggen in de nieuwe actieplannen. Er wordt een inschatting gemaakt van de verwachte evolutie van het residueel risico ervan uitgaande dat de nieuwe actieplannen doeltreffend zijn.

Om de doeltreffendheid en maturiteit van elke interne controlemaatregel te evalueren wordt gewerkt met de volgende scores:

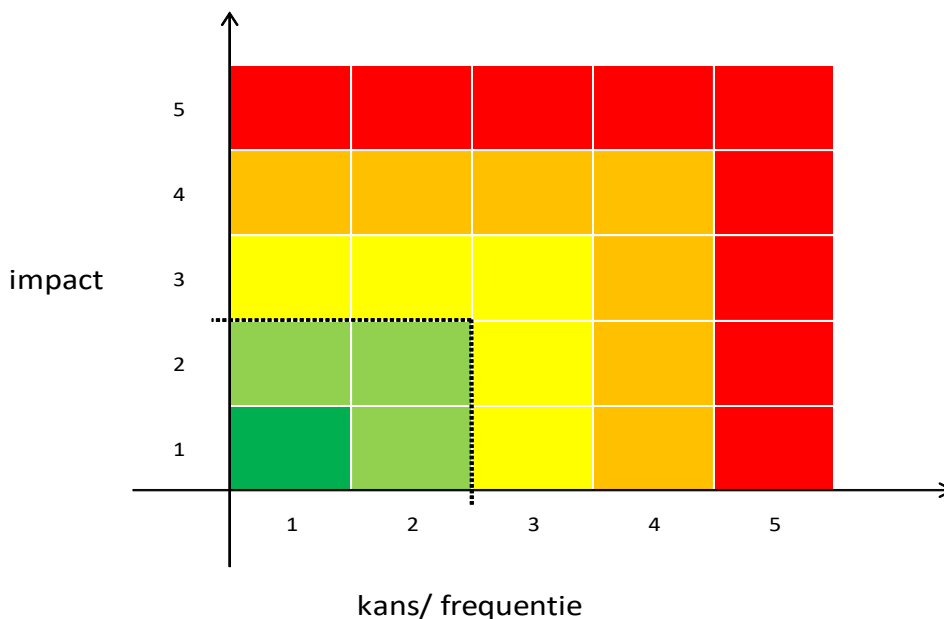
A: het betreft IC-maatregelen die substantieel bijdragen tot een betere beheersing van het betrokken risico. Bvb: IC-maatregelen die uitvoerig zijn gedocumenteerd en waarvan de medewerkers duidelijk de toegevoegde waarde inzien.

B: het betreft IC-maatregelen die in correcte mate bijdragen tot een betere beheersing van het betrokken risico. Bvb: IC-maatregelen die voldoende zijn gestandaardiseerd maar waarvan de doeltreffendheid kan worden verbeterd door een betere afstemming op andere IC-maatregelen of door een betere motivering van de medewerkers om ze toe te passen in het proces.

C: het betreft IC-maatregelen die nauwelijks bijdragen tot een betere beheersing van het betrokken risico. Bvb: IC-maatregelen die niet systematisch worden toegepast.

Nadat elk risico is gewogen op basis van beide dimensies (kans & impact), kunnen ze worden uitgezet op onder vermeldde grafiek.

Om de restrisico's te detecteren wordt voor elke risico rekening gehouden met de hoogste van beide scores. Risico's met minstens één score hoger dan 2 worden als restrisico's beschouwd. Dit betekent dat al de risico's vermeld in de gele, oranje en rode zone in onderstaande grafiek als restrisico's worden beschouwd.

Figuur 4 : weging van de restrisico's in functie van hun kans op voorkomen en impact

Reactie m.b.t. de restrisico's

Het managementteam dient zich uit te spreken over elk van de geïdentificeerde restrisico's binnen het betrokken bedrijfsproces.

Er zijn drie mogelijke acties in functie van de risico-appetijt:

- aanvaarding: we aanvaarden dit risico in zijn huidige vorm;
- voorkomen: we grijpen in op de oorzaken van het risico zodat het zich niet meer kan voordoen;
- opvolging en bijkomende acties: het managementteam neemt maatregelen die de kans en/of de impact van het risico gunstig beïnvloeden.
-

Risicobeheertool - een dynamisch risicobebeer - en interne controlesysteem

De Risicobeheertool die de VMOB gebruikt is een dynamisch systeem in die zin dat bij het begin van het kalenderjaar het risiconiveau (aan de hand van kans en impact) voor elk van de gedefinieerde risicocategorieën wordt bepaald. In functie van deze beoordeling worden de jaaractieplannen voor de diverse domeinen en activiteiten uitgewerkt. Vervolgens wordt ingeschat wat de impact van deze plannen op de risicobeoordeling zal zijn. Het managementteam zal vervolgens voor elke categorie een actie voorstellen zoals hierboven beschreven (aanvaarding, voorkomen of opvolging en bijkomende acties). Het resultaat van dit voorstel wordt vervolgens voorgelegd aan het Risico- en Auditcomité. De vorderingen van de actieplannen worden opgevolgd door het management team en de risicobeheerfunctie. Aanpassingen worden voorgesteld wanneer nodig. Nieuwe risico's worden gedetecteerd via: de incidententool, de klachtenprocedure, de risicomonitoring en de uitgevoerde audits. Bijkomende acties worden op het managementteam voorgesteld en besproken om de risico's onder controle te houden.

Het Risico- en Auditcomité wordt geïnformeerd over de jaarlijkse evaluatie-oefening en jaaractieplannen en de ad hoc evoluties tijdens het jaar.

De Raad van Bestuur wordt eveneens geïnformeerd en bepaalt de risico-appetijt voor elk van de risicocategorieën. Momenteel wordt ervan uitgegaan dat alle risico's waarvan de score voor impact en/of kans drie of hoger is (we spreken van restrisico's), moeten ingedekt worden door actieve controlemaatregelen waarvan de resultaten door het RAC worden opgevolgd.

B.5. Interne auditfunctie

De interne auditfunctie werd uitbesteed aan de dienst Interne Audit van de landsbond van de Christelijke Mutualiteiten (LCM). Hiervoor werd een samenwerkingsovereenkomst gesloten met LCM, een mogelijkheid voorzien in artikel 43 Wet van 6 augustus 1990 betreffende de ziekenfondsen en de landsbonden van de ziekenfondsen. Het mandaat van deze functie, haar doelstellingen en haar werking zijn beschreven in het interne auditcharter en de auditbeleidslijn van de VMOB.

Het mandaat van de interne audit strekt zich uit over alle relevante (interne én uitbestede) bedrijfsprocessen en bestaat erin op een onafhankelijke manier het intern controlesysteem te beoordelen op zijn degelijkheid en efficiëntie in het licht van de objectieven van de betrokken bedrijfsprocessen en de risico-appetijt van de onderneming. De interne audit helpt de VMOB om haar objectieven te bereiken door, op systematische en methodische wijze, haar processen inzake risicomanagement en controle te evalueren en door voorstellen te formuleren om de doeltreffendheid ervan te verhogen.

Deze werkzaamheden verlopen volgens een duidelijke planning die wordt opgesteld op basis van een analyse van de belangrijkste risico's. Het driejaarlijks auditplan en het jaarlijks actieplan wordt besproken met de directie en de risk- en compliance officer en jaarlijks voorgelegd aan het Risico- en Auditcomité. Vervolgens worden de auditplannen ter kennis gebracht van de verschillende verantwoordelijken van de onderneming, de revisor en de betrokken auditeurs.

De verantwoordelijke van de interne audit informeert op regelmatige basis het Risico- en Auditcomité over de resultaten van de werkzaamheden m.b.t. de interne audit. Het Risico- en Auditcomité informeert op zijn beurt de Raad van Bestuur.

B.6. Actuariële functie

De VMOB doet voor de invulling van de actuariële functie beroep op een extern actuaaris. In het bijzonder werd de actuariële functie sinds 2014 toevertrouwd aan mevrouw Aurélie Miller van de firma Reacfin. De actuariële functie heeft onder meer volgende taken:

- Taken in verband met de technische voorzieningen
 - coördinatie van de technische voorzieningen;
 - controle van de gehanteerde methodologieën;
 - gegevenskwaliteitscontrole;
 - toetsing van de beste schattingen aan de ervaring;
 - informatieverstrekking aan de RVB en het DC over de betrouwbaarheid en geschiktheid van de berekeningen van de technische voorzieningen;
 - taken die verband houden met de berekening van de technische voorzieningen op basis van de jaarrekening.

- Taken in verband met het onderschrijvings-en tarifieringsbeleid
 - bij de lancering van nieuwe producten of wijzigingen een oordeel geven over de tarifiering, de reservevorming en herv verzekering;
 - jaarlijks de winstgevendheid van de verschillende producten analyseren;
 - de bestaande onderschrijvingslimieten analyseren;
 - aanbevelingen doen en advies verstrekken over risicoacceptatie.

- Taken in verband met het risicobeheersysteem
 - erover waken en ertoe bijdragen dat het risicobeheersysteem doeltreffend wordt toegepast, in het bijzonder wat betreft de risicomodellering die ten grondslag ligt aan de berekeningen van de kapitaalvereisten en wat betreft de beoordeling in het kader van de ORSA.

Interactie met de cel 'Productbeheer en rapportering' en de actuariële cel

Het team 'Productbeheer en rapportering' van de VMOB zorgt voor de aanlevering van alle gegevens die nodig zijn voor het actuariële werk en levert zelf ook heel wat voorbereidend werk. De werking van de actuariële cel doet geen afbreuk aan de rol en verantwoordelijkheden van de externe actuaaris maar heeft enkel tot doel de externe advisering met voldoende deskundigheid te begeleiden, te ondersteunen en te challengen.

B.7. Uitbesteding

De VMOB voert een beleid waarbij ze zich zelf concentreert op haar kerncompetenties en kerntaken als verzekeraar en de meer generieke bedrijfsfuncties uitbesteedt, onder meer om van schaalvoordelen en expertise te kunnen genieten. Conform de Solvency II-wet blijft de VMOB evenwel volledig verantwoordelijk voor de nakoming van al haar verplichtingen in het kader van vermelde wet.

De directie van de VMOB ziet er in het bijzonder op toe dat de uitbesteding van operationele taken niet leidt tot:

- een wezenlijke afbreuk aan de kwaliteit van het governancestelsel;
- een onnodige toename van de operationele risico's;
- een afbreuk aan het vermogen van de NBB om na te gaan of de VMOB haar verplichtingen nakomt in het kader van de controlewet van 13 maart 2016;
- de discontinuïteit en ontoereikendheid van de dienstverlening.

Een aantal ondernemingsactiviteiten worden, onder toezicht en verantwoordelijkheid van het Directiecomité, uitbesteed. De uitbestedingspolitiek is vastgelegd door de Raad van Bestuur en elke uitbesteding is nauwkeurig beschreven in specifieke uitbestedingsovereenkomsten.

Bij de uitbesteding wordt er een onderscheid gemaakt tussen kritieke en niet-kritieke activiteiten. Kritieke activiteiten of functies zijn deze die van essentieel belang zijn voor de bedrijfsvoering van de onderneming, in die zin dat de VMOB zonder deze functie of activiteit niet in staat zou zijn haar diensten aan de verzekeringsnemers te verlenen.

De volgende activiteiten worden uitbesteed:

- bemiddeling en distributie;
- boekhouding en prudentiële rapportering;
- actuariële functie;
- ICT-riskmanagement;
- interne audit;
- juridische bijstand;
- informatica;
- marketing en communicatie;
- logistieke diensten;
- HR-functie en personeelsadministratie.

De wet voorziet strenge vereisten inzake het gezond beheer voor kritieke of belangrijke functies die worden uitbesteed. Daarom werd bij de uitbesteding onder meer nagegaan dat:

- de potentiële dienstverlener over de vereiste bekwaamheid, capaciteit en aan alle bij wet vereiste vergunningen beschikbaar zijn om de activiteit of functie uit te voeren volgens de doelstellingen en behoeften van de VMOB;
- de dienstverlener het nodige heeft gedaan om belangenconflicten te voorkomen;
- de dienstverlener inzake veiligheid en vertrouwelijkheid van informatie betreffende de verzekeringsonderneming, de verzekeringsnemers of begunstigden dezelfde voorschriften en normen hanteert als de VMOB;

- de voorwaarden van de uitbestedingsovereenkomsten duidelijk worden uitgelegd aan de Raad van Bestuur;
- de uitbestedingsovereenkomsten de minimuminhoud bevatten voor de kritiek uitbestede activiteiten of functies zoals voorzien in de wet.
- Gezien de actuariële functie voor VMOB wordt uitbesteed (zoals hoger vermeld) aan een externe partner, dienen de specifieke bepalingen in circulaire NBB_2018_23 (bijlage 1, p. 39 *et seq.* te worden gevolgd). De verantwoordelijkheid voor een passende en doeltreffende organisatie van de inrichting van deze functie, blijft zodus bij VMOB zelf . Hier wordt rekening gehouden met het evenredigheidsbeginsel, waarbij ten gepasten tijde wordt gerapporteerd aan de organen van de VMOB door de uitbestede onafhankelijke controlefunctie.

C. Risicoprofiel

Algemeen

De MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen past het door EIOPA voorgestelde standaardmodel toe voor de berekening van haar solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR of Solvency Capital Requirement) overeenkomstig de Solvency II-richtlijn.

Na de basisberekening worden, zoals voorgeschreven door EIOPA, schokken toegepast op de verschillende risicoklassen. Het verschil tussen de basisberekening en de geschokte berekening vormt het risicokapitaal van de onderneming. Na toepassing van een in de gedelegeerde verordening beschreven correlatiematrix wordt de totale SCR of solvabiliteitskapitaalvereiste gevormd. De toepassing van de correlatiematrix zorgt omwille van het diversificatie effect voor een SCR die lager is dan de som van de samenstellende delen.

Als sociaal verzekeraar wil de VMOB de premies van de verzekerden zo maximaal mogelijk omzetten in effectieve vergoeding van schadegevallen, zonder daarbij evenwel een uitstekende financiële en solvabiliteitspositie uit het oog te verliezen. Met een SCR-ratio van 140,10% voelt de VMOB zich op dit punt momenteel voldoende comfortabel.

Per einde 2018 wordt de SCR van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen als volgt samengesteld.

Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste (Basic Solvency Capital Requirement)			
		Netto solvabiliteitskapitaalvereiste	Bruto solvabiliteitskapitaalvereiste
		C0030	C0040
Marktrisico (market)	R0010	176.644.841,00	176.644.841,00
Tegenpartij kredietrisico (counterparty default)	R0020	11.338.686,00	11.338.686,00
Levensverzekeringstechnisch risico (Life underwriting risk)	R0030	0,00	0,00
Ziekteverzekeringstechnisch risico (Health underwriting risk)	R0040	679.381.863,00	679.381.863,00
Schadeverzekeringstechnisch risico (Non-life underwriting risk)	R0050	0,00	0,00
Diversificatie	R0060	-120.539.144,00	-120.539.144,00
Risico immateriële activa (Intangible asset risk)	R0070	0,00	0,00
Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste (Basic Solvency Capital Requirement)	R0100	746.826.246,00	746.826.246,00

Berekening van de solvabiliteitskapitaalvereiste		
		Waarde
		C0100
Correctie voor RFP/MAP nSCR-aggregatie	R0120	
Operationeel risico	R0130	6.772.769,00
Verliescompensatievermogen van technische voorzieningen	R0140	
Verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen	R0150	
kapitaalvereiste voor werkzaamheden verricht in overeenstemming met artikel 4 van Richtlijn 2003/41/EG	R0160	
Solvabiliteitskapitaalvereiste exclusief kapitaalopslagfactoren	R0200	753.599.015,00
Reeds vastgestelde kapitaalopslagfactoren	R0210	
solvabiliteitskapitaalvereiste	R0220	753.599.015,00
Overige informatie over solvabiliteitskapitaalvereiste		
Kapitaalvereiste voor ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd	R0400	
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor resterend deel	R0410	
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor afgezonderde fondsen	R0420	
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor matchingopslagportefeuilles	R0430	
Diversificatie-effecten als gevolg van RFF nSCR-aggregatie ten behoeve van artikel 304	R0440	
Methode gebruikt voor berekening van de correctie voor RFF/MAP nSCR-aggregatie	R0450	
Netto toekomstige discretionaire uitkeringen	R0460	

Daarbij kan worden vastgesteld dat het ziekteverzekeringstechnische risico en het marktrisico de belangrijkste risico's van de onderneming bevatten.

Naast de hierboven beschreven cijfermatige benadering van de risico's waaraan de VMOB is blootgesteld worden de verschillende risico's van de onderneming geïdentificeerd, beoordeeld en geremedieerd zoals beschreven in B.3 Risicomanagementsystemen.

C.1. Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico moet worden beschouwd als het risico van een wijzigend niveau van verzekeringsverplichtingen waarbij de werkelijk uit te keren schadelast afwijkt van de verwacht uit te keren schadelast.

De SCR van de onderneming wordt voor het grootste deel gevormd door de module Health (gezondheidsrisico).

Dit mag uiteraard niet verbazen aangezien dit precies de core business is van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen.

Onder de module Health bestaan de submodules:

- SLT Health (gezondheid similar to life) ;
- NSLT Health (gezondheid non similar to life) ;
- CAT (catastroferisico);

Einde 2018 was het verzekeringstechnisch risico als volgt samengesteld:

in miljoen euro	2018
Verzekeringstechnisch risico gezondheid SLT voor diversificatie	
Sterfterisico	0,00
Langlevenrisico	0,19
Invaliditeits- en morbiditeitsrisico	304,70
Uitvalsrisico	477,89
Kostenrisico	144,53
Herzieningsrisico	0,00
Diversificatie binnen de module	-252,57
Verzekeringstechnisch risico gezondheid SLT na diversificatie	674,75
Verzekeringstechnisch risico gezondheid NSLT voor diversificatie	
Uitvalsrisico	0,00
Premie- en reserverisico	7,24
Diversificatie binnen de module	0,00
Verzekeringstechnisch risico gezondheid NSLT na diversificatie	7,24
Catastroferisico	3,88
Diversificatie binnen de module gezondheidsrisico	-6,49
Verzekeringstechnisch risico gezondheid NSLT na diversificatie	679,38

Risico Gezondheid niet-leven (NSLT Health) & catastroferisico (CAT)

- Het risico 'gezondheid niet-leven (NSLT Health)' en het 'catastroferisico (CAT)' zijn beperkt. Voor correctie omwille van diversificatie bedragen ze samen slechts 1,6% van de totale module Health.
 - o Het risico niet-leven betreft de volatiliteit van de schadereserve. Aangezien de doorlooptijd van de schadeafhandeling in verzekeringstermen zeer kort is, is de aangelegde reserve voor schadegevallen en al zeker de volatiliteit ervan relatief laag. Door het back-testen van de resultaten en het berekenen met en evalueren van verschillende berekeningsmethodes gebeurt de bepaling van de schadereserves zo accuraat mogelijk. Hierdoor wordt het risico beperkt. Het catastrofe risico doet zich voor bij massale accidenten en pandemieën.
 - o Beide risico's kunnen zorgen voor volatiliteit in de schadeprojecties. Hiervoor worden schokken toegepast op de populatie van de portefeuille.

Risico Gezondheid leven (SLT Health)

- Het risico 'gezondheid similar to life' is veel groter omdat de hierin vastgelegde submodules het hart van de onderneming vormen. Binnen deze module is de VMOB per 31/12/2018 onderhevig aan onderstaande risico's:
 - o Uitvalrisico (Lapse)

Het zwaarste risico binnen de technische risico's is het risico op uitval (lapse). De schok die hier van toepassing is, is de "mass lapse schok" die de effecten van een onmiddellijk verlies van 40% van de verzekerden modelleert. Hoe rendabeler de verzekeringsonderneming is, hoe groter het effect van deze zware stresstest. Er verdwijnen bij een mass lapse immers heel wat toekomstige winsten uit de cijfers. Vóór correctie omwille van het correlatie effect vertegenwoordigt dit risico 51,5% van de totaliteit van de submodules uit de module SLT Health.
 - o Invaliditeits- en morbiditeitsrisico (Invalidity-morbidity)

Het risico disability-morbidity (verhoogde hulpbehoevendheid, meer gebruik maken van medische zorgen, stijging van de ziektekosten) vormt met 33% het tweede grootste risico uit de module SLT Health. Ook hier weer vóór correctie omwille van diversificatie. Dit risico wordt evenwel getemperd door de politiek die VMOB voert op vlak van handhaven van de rendabiliteit, die weerspiegeld wordt in de management actions.
 - o Kostenrisico (expense)

Het expense risico (het duurder worden van de bedrijfskosten) vormt met 15,5% het derde grote risico binnen de module SLT Health.

Dit risico wordt beheerst door een regelmatige opvolging van het budget. Ook het streven naar een hogere mate van digitalisatie en automatisatie zorgt voor het onder controle houden van de kostenstructuur. Verder speelt de politiek die VMOB voert op vlak van handhaven van de rendabiliteit, weerspiegeld in de management actions, een rol bij het onder controle houden van de kosten.

- Mortaliteit (mortality)

Er is een beperkt risico mortaliteit. Een hogere mortaliteit zou leiden tot minder winstgevendheid in de toekomst voor de meeste van onze producten.

De omvang ervan is zeer beperkt omdat sowieso gestreefd wordt naar een voldoende rendabiliteit per MP (modelpoint) of groep van MP's. Een hogere stervensratio zal in principe een gelijkaardig effect hebben op het premie-incasso als op het schade volume.

De berekeningen zonder management actions tonen een bescheiden SCR-mortality. Een stijging van de mortaliteit doet zich namelijk relatief sterker voor in de hogere leeftijdscategorieën. Laat dit nu echter de leeftijdsgroep zijn die momenteel vrij rendabel is omdat een groot deel van hen een verhoogde premie (risicotoeslag) betaalt als late instapper.

De berekeningen met management actions geven als resultaat dat het mortaliteitsrisico nihil is. Dit komt omdat zelfs met vrij bescheiden managementactions in het geval van mortaliteit, de BE na de schok net iets beter is dan de BE in het basisscenario.

- Omgekeerd is er ook een beperkt risico langlevens (longevity). Dat duidt erop dat langer levende verzekerden de rendabiliteit zouden aantasten. Dit is enkel van toepassing voor het product CM-FORHOS dat zich in run-off-scenario bevindt. Er worden geen nieuwe toetredingen meer toegestaan.
- De extra kapitaalsvereiste voor dit risico is in het geheel evenwel verwaarloosbaar klein.

C.2. Marktrisico

Het marktrisico is het risico op wijzigingen in de waarde van de activa en passiva ten gevolge van schommelingen van de marktprijzen van financiële instrumenten in vergelijking met wat verwacht werd aan waarde.

Naast het gezondheidsrisico (Health) vormt de marktmodule (Market) de tweede grote groep binnen de SCR. De MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen is blootgesteld aan volgende risico's:

- Interestriscico
- Aandelenrisico
- Vastgoedrisico
- Spreadrisico
- Concentratierisico

Einde 2018 was het marktrisico als volgt samengesteld:

in miljoen euro	2018
Marktrisico voor diversificatie	
Interestriscico	173,92
Aandelenrisico	1,81
Vastgoedrisico	1,21
Spreadrisico	9,59
Wisselkoersrisico	0,00
Concentratierisico	28,58
Diversificatie binnen de module	-38,47
Marktrisico na diversificatie	176,64

o Interestriscico

Het interestriscico vormt het grootste risico in de marktmodule. Van de totaliteit van de sub modules in de marktmodule wordt 81% gevormd door het interestriscico. Dit heeft slechts in beperktere mate betrekking op de obligatieportefeuille, maar wordt voor grotendeels gevormd door de interestgevoeligheid van de technische kasstromen. Deze cashflows zijn zeer aanzienlijk in omvang en hebben een lange looptijd. Bovendien betreft dit in zijn totaliteit een negatieve provisie die zich op dezelfde wijze gedraagt als een 'asset'. Er is dus geen compenserend effect tussen activa (beleggingen) en passiva (positieve provisie).

o Concentratierisico

Het concentratierisico is aanzienlijk omwille van het momentane hoge niveau van tegoeden op termijn en liquiditeiten bij een beperkt aantal financiële instellingen. Dit risico wordt intensief opgevolgd en beleidsmaatregelen om dit te voorkomen (door onder meer een aanpassing van de beleggingsregels) zijn reeds in voege of in voorbereiding. Binnen de marktmodule vertegenwoordigt het concentratierisico (voor diversificatiecorrectie) 13%.

o Spreadrisico

Het spread risico is door de zeer defensieve obligatieportefeuille (kwaliteitsvolle obligatie en een grote spreiding wat overheden en bedrijven betreft) een beperkt risico (4%).

- Aandelenrisico (equity risk)

Het aandelenrisico (equity risk) is verwaarloosbaar, niettegenstaande de gestage instap in de BEVEK die ook uit aandelen kan bestaan. In de toekomst zal deze component in principe toenemen.

- Vastgoedrisico (property risk)

Het vastgoedrisico (property risk) slaat uitsluitend op de vastgoedparticipatie in de bedrijfsgebouwen en is eveneens heel beperkt.

C.3. Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico op financieel verlies door financiële problemen bij een tegenpartij of het niet nakomen van schuldverplichtingen door een tegenpartij.

Het kredietrisico situeert zich op het niveau van de kasmiddelen en de termijnbeleggingen die bij een tegenpartij worden belegd. Eind 2017 werd al een bijkomende partij aangesproken om de korte termijntegoeden te beleggen wat er mee voor moet zorgen dat het kredietrisico vermindert.

Het kredietrisico omwille van wanbetaling door polishouders is relatief beperkt. Door een strikte opvolging van de premiebetalingen, heel grote uitspreiding over vele individuen en een korte rappel- en schorsings- en ontslagprocedure wordt dit risico tot een minimum beperkt.

C.4. Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico van onvoldoende beschikbare financiële middelen om de directe verplichtingen te voldoen.

Door de aard van de activiteiten zijn de inkomende en uitgaande cash flows van de onderneming vrij adequaat te voorspellen. Hierdoor vormt dit een beperkt risico voor de onderneming.

Toch streeft de onderneming er naar om door een nauwkeurige opmaak en opvolging van het budget en thesaurieplanning dit risico zo klein mogelijk te houden. Een goede opvolging van het budget zorgt er eveneens voor dat de nodige fondsen voorhanden zijn wanneer nodig. Hierdoor wordt ook de blootstelling van de VMOB aan tussentijdse marktwaardeschommelingen in de beleggingsportefeuille beperkt, aangezien onvoorziene desinvesteringen tot een absoluut minimum kunnen worden beperkt.

Werkprocesoptimalisatie en continue omlooptijd-opvolging bevinden zich aan de andere zijde van het gamma op vlak van risico-indekking: omlooptijdverkorting (dankzij digitaliseringstrajecten, enz) zorgt voor een tarificatie dichtbij het ogenblik van de - goed in de tijd gespreide schadeangiften - en vermijdt zo een cumulatie van cash-outflows tot piekbedragen.

De totale verwachte winsten in toekomstige premies bedraagt voor de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen ongeveer 1,37 miljard euro.

C.5. Operationeel risico

Verzekeren is een operationeel gebeuren. Dit kan bijgevolg aanleiding geven tot diverse operationele risico's. De VMOB heeft echter een risicobeheersysteem geïnstalleerd dat ervoor zorgt dat opduikende (operationele) risico's snel worden gedetecteerd waardoor de eventuele schade kan worden beperkt. Op basis van de risicocartografie heeft de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen de geïdentificeerde operationele risico's opgedeeld in de volgende 4 categorieën:

- HR & organisatie
- Discontinuïteit
- Juridisch, compliance en fraude
- EDP/IT

Verder draagt de aanwezigheid van een sterke risicocultuur (risk awareness) bij tot een beperking van de risico's waaraan de VMOB wordt blootgesteld of kan worden blootgesteld.

Operationele incidenten worden geregistreerd en op regelmatige basis besproken in het Operationeel Risicocomité en Management team van de onderneming.

Daarnaast is het permanent opvolgen van de implementatie van de bij de risico's gedefinieerde maatregelen een taak van de risicobeheerfunctie en management team.

Naar implementatie in Solvency II is dit risico in omvang beperkt en wordt bepaald door toepassing van de voorziene coëfficiënten op het premie-incasso en schadebetalingen.

in miljoen euro	2018
Operationeel risico	6,77

C.6. Overig materieel risico

Het counterparty default risico wordt gevormd door de kans op niet-betaling (faillissement) van de tegenpartijen waarmee men handelt. Voor VMOB betekent dit concreet de niet-betaling van de reeds gefactureerde premies. Het blijkt uit onze historische cijfers dat dit risico in praktijk beperkt is. Bovendien leidt niet-betaling van de premie, ook tot het quasi ogenblikkelijk annuleren van de verplichtingen terwijl die wel degelijk in het model zijn opgenomen. Daarnaast werd het counterparty default risico ook toegepast op de financiële instellingen waar VMOB aanzienlijke liquide middelen heeft staan op de rekening.

in miljoen euro	2018
Counterparty default risico	11,34

C.7. Overige informatie

Geen

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

D.1. Activa

D.1.1. Overzicht van de activa

Onderstaande tabel bevat de verschillende rubrieken van de activa zoals ze werden gerapporteerd onder respectievelijk de vereisten op vlak van Solvency II en deze op vlak van BGAAP.

Cijfers

Assets 2018	Solvency II	Jaarrekening (BGAAP)
Immateriële vaste activa	0	5.501.000
Materiële vaste activa	4.695.647	4.695.647
Financiële beleggingen	470.399.038	465.355.016
Aandelen	1.662.864	1.639.527
Obligaties	359.248.158	349.462.336
Staatsobligaties	176.531.903	172.808.598
Bedrijfsobligaties	107.700.936	101.653.738
Structured Notes	75.015.319	75.000.000
Beleggingsfondsen	9.950.251	14.718.354
Deposito's andere dan cash	99.537.766	99.534.799
Leningen en hypotheken	11.550.551	11.524.870
Vorderingen uit directe verzekeringen	34.737.952	34.737.952
Liquide middelen	38.362.780	38.328.416
Overige activa en overlopende rekeningen	441.854	3.109.552
	560.187.821	563.252.451

D.1.2. Informatie over de waardering van de activa

De belangrijkste activa zijn de financiële beleggingen. Deze bestaan hoofdzakelijk uit vastrentende beleggingen: obligaties, gestructureerde producten (met kapitaalsbescherming), termijnrekeningen.

De obligaties worden beheerd door Degroof-Petercam, deze is ISAE3402 Type II gecertificeerd. De obligaties zijn onder Solvency II gewaardeerd aan marktwaarde (beurskoers), inclusief gelopen interesten.

In de loop van 2018 werd een eigen BEVEK opgericht. De middelen in dit beleggingsfonds worden beheerd volgens eigen beleggingsregels die het mogelijk maken om specifiek volgens de risicoappetijt van VMOB te beleggen.. Het betreft een gemengd fonds aandelen en obligaties, met een nadruk op Europese aandelen en obligaties. VMOB zal stapsgewijze een deel van zijn middelen op lange termijn, investeren in deze beleggingsvorm. De BEVEK wordt onder Solvency II gewaardeerd aan marktwaarde.

De andere financiële beleggingen worden gewaardeerd aan nominale waarde verhoogd met de gelopen interesten.

De materiële vaste activa bestaan voornamelijk uit een eigen onroerend goed voor de zetel te Gent. Dit werd aangekocht in 2015 en wordt momenteel gewaardeerd aan aankoopprijs waarvan de geboekte afschrijvingen in mindering worden gebracht. De afschrijvingstermijn is vastgesteld op 25 jaar.

Alle andere balansrubrieken worden opgenomen aan nominale waarde.

D.1.3. Verschillen in waardering tussen Solvency II en jaarrekening (BGAAP)

Zoals de regels voorzien worden de immateriële vaste activa niet opgenomen in de Solvency II waardering als ze geen waarde vertegenwoordigen waartegen ze kunnen worden verhandeld. Het betreft specifieke ontwikkelingskosten voor informaticatoepassingen aan boekwaarde (aankoopprijs verminderd met geboekte afschrijvingen): afschrijvingstermijn 5 jaar.

Onder Solvency II zijn de obligaties opgenomen tegen hun beurskoers (marktwaaarde) terwijl in de jaarrekening de obligaties zijn opgenomen aan een geactualiseerde waarde om de verschillen tussen enerzijds de aankoop- of uitgifte waarde en anderzijds de terugbetalingswaarde geleidelijk in rekening te brengen. In de beurskoers zijn ook de reeds verlopen interesten inbegrepen, terwijl deze apart worden geregistreerd onder BGAAP. Dat uit zich in een bijkomende verschil in de rubriek overlopende rekeningen.

Voor het overige zijn er geen verschillen tussen de Solvency II waardering en de waardering in de jaarrekening. De gelopen interesten van beleggingen worden in Solvency II opgenomen onder de rubriek beleggingen en in de mindering gebracht van de rubriek overlopende rekeningen. Per saldo maakt dit geen verschil.

Om een zo accuraat mogelijke berekening van de marktrisico's mogelijk te maken werden in Solvency II de tegoeden die belegd zijn in beleggingsfondsen verder uitgesplitst naar de specifieke soort beleggingen (aandelen, fondsen, obligaties, cash). Daardoor zijn er extra verschillen tussen bepaalde rubrieken in vergelijking met de BGAAP. Per saldo maakt dit echter geen verschil. Het betreft louter een andere rubricering.

D.2. Technische voorzieningen

D.2.1. overzicht van de technische voorzieningen

Cijfers op 31/12/2018

Technische voorzieningen	Solvency II	Jaarrekening
SCHADEVOORZIENING		
Provisies 'Health (similar to non-life)	55.545.194,00	52.715.541,00
Best Estimate	48.284.693,00	
Risk margin	7.260.501,00	
PREMIE/VERGRIJZINGSVOORZIENING		
Provisies 'Health (similar to life)	- 570.741.511,00	121.288.014,61
Best Estimate	- 1.247.144.999,00	
Risk margin	676.403.488,00	
Andere technische provisies		32.119.366,83
TOTAAL	- 515.196.317,00	206.122.922,44

Een verklaring voor de verschillen tussen Solvency II en de jaarrekening wordt in de volgende paragrafen gegeven.

D.2.2. Evolutie van de technische voorzieningen

Jaarrekening (BGAAP)	2015	2016	2017	2018
SCHADEVOORZIENING	39,9	49,6	48,9	52,7
PREMIEVOORZIENING	101,1	106,3	113,8	121,3
VERGRIJZINGSVOORZ.	3,9	41,8	32,8	32,1
TOTAAL	144,90	197,70	195,50	206,10
Solvency II				
Best Estimate - NSLT	36,8	46,1	45,2	48,3
Best Estimate - SLT	- 996,0	-1.146,7	-1.281,8	-1.247,1

D.2.3. Schadevoorziening

De schadevoorziening betreft de zogenaamde provisie voor 'te betalen schade'. Dat zijn de te verwachten schadebetalingen voor schadegevallen die zich in het verleden hebben voorgedaan maar nog niet zijn ingediend door de verzekerde of nog niet zijn afgewikkeld.

Voor deze voorziening is er weinig onzekerheid om volgende redenen:

- De onderliggende cashflows hebben een korte looptijd. De afwikkeling van schadedossiers verloopt voor de kostendekkende hospitalisatieverzekering in de meeste gevallen binnen een termijn van enkele weken;
- Voor de forfaitaire producten is er een geautomatiseerde uitbetaling wat de afwikkelingstijd zeer kort houdt;
- Voor de bepaling van deze voorziening wordt o.a. gebruik gemaakt van de 'chain ladder method'. Uit 'backtesting' is gebleken dat deze voorziening goed wordt ingeschat;
- In geval er significante achterstanden worden vastgesteld in de verwerking van de schadedossiers ten opzichte van het verleden, wordt de voorziening bijgesteld naar de situatie.

Evolutie:

De evolutie van de voorziening voor te betalen schade wordt veroorzaakt door enerzijds een toename van de activiteiten:

- Groeiende populatie verzekerden;
- Vrij recente lancering van het CM-MediKo Plan met bijhorende groei en gepaard gaande dalende impact van wachttijden;
- Proactieve betaling van ambulante kosten;

Waarde Solvency II versus BGAAP (jaarrekening)

Het verschil tussen de berekeningen onder BGAAP en Solvency II is beperkt. We spreken van provisie "Te betalen schade" in de jaarrekening en van BE NSLT (best estimate non similar to life techniques) binnen de Solvency II regelgeving.

In de jaarrekening (BGAAP) worden de vermoedelijke afhandelingskosten volledig opgenomen in de schadeprovisie zelf. Terwijl onder Solvency II deze kosten globaal verwerkt worden in de berekening van de BE similar to life onder de vorm van een globale loading op de premie. Anderzijds dient in Solvency II de schade provisie verhoogd te worden met een zogenaamde 'risk margin'. Dit zorgt voor een verschil in beide berekeningen (zie tabel sub D2.1.).

D.2.4. Premie- / vergrijzingsvoorziening

In de jaarrekening (BGAAP) wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de premievoorziening en de vergrijzingsreserve.

De premievoorziening zelf is een provisie voor de het (nog) niet-verdiende gedeelte van de reeds gefactureerde premies, namelijk dat gedeelte van de gefactureerde premies waarvoor de verzekerde periode nog niet is verstreken. Dit cijfer kan accuraat berekend worden door de facturatiegegevens te combineren met de dekkingperiodes.

De vergrijzingsreserve is een provisie voor de toekomstige verplichtingen van de verzekeraar gezien er een levenslange verzekeringplicht geldt t.o.v. van de verzekerde. Daarbij wordt getracht rekening te houden met de toekomstige evolutie van de schade, de premie, de evolutie van de verzekerde populatie onder invloed van sterftetabellen en lapse-historiek.

Deze beide provisies, namelijk premie- en vergrijzingsreserve, worden onder Solvency II samengebracht onder de BE SLT (similar tot life). In deze berekening worden beide aspecten samen verwerkt in de cash flow projecties.

D.2.5. Vergrijzingsreserve in de jaarrekening

De berekening van de vergrijzingsreserve is het resultaat van de actualisering van de waarde van alle toekomstige schade, verminderd met de waarde van alle toekomstige premies, rekening houdende met een bepaalde schade en premie-inflatie, sterftekansen, lapse-gedrag,

Gehanteerde parameters

- Voor de bepaling van de discountfactor wordt uitgegaan van een uniforme technische rentevoet van 2,15%;
- Voor de bepaling van de netto premie wordt op de commerciële premie een kostenpercentage toegepast. Dit is een vastgesteld kostenpercentage verhoogd met 10% als veiligheids- en voorzichtigheidsmarge.
- De premie-inflatie om de toekomstige evolutie van de premie te bepalen is voor de eerste 10 jaar gebaseerd op de voorspelling van de inflatie door het planbureau op middellange termijn. Daarna wordt een premie-inflatie gebaseerd op de lange termijn doelstellingen van de ECB namelijk 2% per jaar;
- De risicopremie (risk premium, de gemiddelde schade per verzekerde volgens leeftijd en geslacht) is gebaseerd op historische gegevens uit onze portefeuilles;
- De evolutie van deze risk premium (nl. de schade-inflatie: evolutie van de toekomstige schade) is gebaseerd op de vastgestelde historische evolutie van de schadekosten op lange termijn. Voor de korte termijn (eerste vijf jaar) wordt een percentage gehanteerd dat gebaseerd is op een voortschrijdend gemiddelde tussen de lange termijn schade-inflatie en de voorspelde korte termijn inflatie van het planbureau (zie hoger);
- De sterftekans wordt bepaald op basis van de laatst beschikbare sterftetafels voor Vlaanderen, zoals gepubliceerd door het statistiekbureau. Deze worden minstens om de 3

jaar herrekend. In de toekomst zal ook rekening gehouden worden met projectieve sterftetabellen om de langere levensverwachting te verwerken in onze modellen;

- De uitval of zogenaamde ‘lapse’ percentages worden ook afgeleid uit onze eigen historie van de evolutie van onze klanten;
- De vastgestelde trend van meerpersoonskamers naar eenpersoonskamers wordt eveneens gemodelleerd worden in het model.

Omdat deze soms onzekere parameters regelmatig worden geëvalueerd en desgevallend bijgesteld voelt de VMOB zich voldoende comfortabel bij het resultaat van deze berekeningen. In de regel schommelen deze parameters ook niet sterk tussen 2 rapporteringsjaren waardoor de impact op de vergrijzingsreserve beperkt blijft.

Geboekte vergrijzingsreserve

VMOB commercialiseert vijf producten (zie rubriek activiteiten)

Voor CM-Hospitaalplan, CM-Hospitaalfix en CM-Hospitaalfix Extra wordt een negatieve vergrijzingsreserve bekomen. M.a.w. de actuele waarde van de toekomstige premies is groter dan deze van de schade. Aan de basis hiervan ligt enerzijds een gezonde marge tussen de gemiddelde premie en de gemiddelde schade en anderzijds het feit dat dit producten betreft met een getrappt premiesysteem volgens de bereikte leeftijd. Het is dus op basis van de gehanteerde parameters, zelfs met het inbouwen van een zekere veiligheid, en met de huidige portefeuille verzekerden niet nodig om een provisie aan te leggen. Onder BGAAP is het dan ook niet de bedoeling om een negatief bedrag te boeken.

CM-FORHOS-Oost-Vlaanderen, het forfaitaire product dat al een tijdje niet meer wordt gecommmercialiseerd, bevindt zich in een uitloopscenario. Door het versneld verouderen van de gemiddelde leeftijd in de portefeuille (jonge leden kunnen in principe al lang niet meer aansluiten) en het gestaag verminderen van de populatie vanwege overlijden van de oudere verzekerden, dient hier een bescheiden vergrijzingsreserve te worden aangelegd. Jaarlijks vermindert deze aan te leggen provisie door de afname van het aantal verzekerden. Ook de jaarlijkse indexering van de premie vermindert stelselmatig het tekort. (zie tabel hieronder).

Voor CM-MediKo Plan, het recent gelanceerde verzekeringsproduct voor ambulante kosten, werd tot voor kort een genivelleerde premie gehanteerd die gebaseerd is op de instapleeftijd. In deze aanvangsfase, werd een aanzienlijke provisie aangelegd voor het geval de toekomstige premie-inkomsten onvoldoende zouden blijken te zijn om de toekomstige werkelijke schade te betalen.

Vanaf 2019 wordt naar analogie met de andere nog gecommmercialiseerde verzekeringsproducten overgeschakeld naar een getrappt premiesysteem. Dit zou voor een daling van de provisie moeten zorgen of deze zelfs volledig overbodig maken. In afwachting van de inzichten in reële evoluties die het product vanaf 2019 doormaakt en de impact op de vergrijzingsreserve, wordt voorlopig de eerder geboekte provisie quasi volledig gehandhaafd.

Geboekte vergrijzingsreserve in de jaarrekening (in miljoen euro)			
	2016	2017	2018
FORHOS	1,8	1,6	0,9
MEDIKOPLAN	40,0	32,8	31,2
TOTAAL	4,2	3,9	32,1

D.2.6. De best estimate similar to life onder Solvency II

Ook hier betreft het de actuele waarde van een cash-flow projectie van toekomstige schade verminderd met toekomstige premie (inclusief een correctie voor de niet-verdiende premie).

Er zijn niettemin verschillen met de berekening van de vergrijzingsreserve.

- Het is een stochastisch model.
Er wordt niet uitgegaan van een gemiddelde schade per leeftijd per geslacht (riskpremium).
 - o Voor de klassieke ziekenhuisopname worden de verwachte schades berekend met een multi-state methode. Op basis van een Markov stochastisch proces wordt de kans bepaald in welke toestand de verzekerde zich bevindt: actief, opname in hospitaal, opzegging/overlijden. Via een Poisson-verdeling wordt bepaald hoelang de verzekerde in een bepaalde toestand vertoeft. Op basis van de periode die men in het ziekenhuis verblijft wordt een ziekenhuisfactuur gesimuleerd, waarop een tussenkomst volgens de polisvoorwaarden wordt berekend.
 - o Voor daghospitalisaties en voor forfaitaire tussenkomsten wordt gerekend met een klassieke benadering: frequentie vermenigvuldigd met gemiddelde kost. De frequentie wordt berekend met een Poisson-verdeling.
 - o Voor de verzekering ambulante kosten (CM-MediKo Plan) wordt gerekend met een deterministisch systeem gebaseerd op gemiddelde schadelast per verzekerde volgens leeftijd en geslacht.
- Dezelfde parameters als bij de bepaling van de vergrijzingsreserve (zie hierboven) dienen hier ook, behoudens volgende uitzonderingen:
 - o Er wordt - aangezien het “best estimate” principe geldt - geen veiligheidsmarge ingebouwd op het kostenpercentage (loading);
 - o De actualisatie van de cash-flows gebeurt op basis van de opgelegde risk-free curve (en niet op basis van een vooropgestelde technische rentevoet);
 - o In tegenstelling tot bij de berekening van de vergrijzingsreserve mag er bij de bepaling van de BE (Best Estimate) wel rekening gehouden worden met ‘management actions’:
 - De management actions worden niet geactiveerd in een basisscenario, voor de bepaling van de BE.
 - De management actions worden enkel geactiveerd in de geschokte scenario’s, voor de bepaling van de verschillende SCR’s.
De gemodelleerde management action is zodanig opgesteld dat er automatisch een stijging van de premie wordt gegenereerd zodra het bedrijfsresultaat zakt onder een bepaald niveau, dat nodig is om de huidige rendabiliteit te handhaven en het huidige niveau van solvabiliteit te behouden.
De management actions bestaan uit een verhoging van de premie. De gemodelleerde premieverhogingen zijn beperkt. Alleen in het geval van de morbididty/disability schok zijn ze aanzienlijk.

NIVEAU VAN DE “BE SLT”

Result Solvency II - Best Estimate SLT		
	2017	2018
Hospitaalplan	-1.158.596.641	-1.111.050.716
Fix	-20.595.106	-13.780.947
Fix Extra	-33.286.500	-14.882.544
Forhos	1.666.915	1.037.057
Medikoplan	-70.980.973	-108.467.849
Totaal	-1.281.792.305,00	-1.247.144.999,00

Voor CM-Hospitaalplan, blijft het niveau van de BE SLT vrij constant.

Voor de FIX-producten is er een relatief grote stijging. Deze ‘daling’ in absolute cijfers wordt tweegebracht door enerzijds een globale daling in de populatie en anderzijds een veroudering van de populatie, waardoor niet alleen de omvang van de toekomstige kasstromen afneemt maar ook de tijdshorizon van de kasstromen korter wordt wat het globale volume van de kasstromen extra doet afnemen. Tenslotte is de instroom van oudere verzekerden die een aanzienlijk hogere premie betalen als late instapper zeer beperkt geworden.

In de daling bij CM-Forhos speelt naast de daling van de populatie en de indexering van de premie ook de sterke veroudering van de populatie waardoor er een omschakeling is van gezinspolissen naar individuele polissen. Dit versterkt de dalende trend van de BE SLT.

De evolutie bij CM-MediKo Plan is het gevolg van het bijstellen van de dekkingsvoorwaarden en het verwerken in de projecties van de definitieve gekende premieverhoging in het kader van een herstelplan.

Er wordt geen gebruik gemaakt van LTGM (long term guarantee measures) zoals volatiliteitsaanpassing, matching opslag, e.d. voor de berekening van de BE.

De onderneming heeft geen herverzekeringscontracten lopen.

D.2.7. Risk Margin

De Risk Margin die in een Solvency II omgeving wordt toegevoegd aan de passiva, om de globale provisies om te vormen tot een marktwaarde, is gebaseerd op de duration van de verzekeringstechnische verplichtingen.

De totale Risk Margin bedraagt 683.663.989 euro en is als volgt verspreid over de SLT- en NSLT-aspecten:

Risk Margin		
		2018
SLT		676.403.488,0
NSLT		7.260.501,0
TOTAAL		683.663.989,0

D.3. Overige schulden

D.3.1. overzicht van de overige schulden

Overige schulden	Solvency II	Jaarrekening	
Niet technische provisies	93.669	93.669	
Pensioenverplichting i.k.v. groepsverzekering	1.148.758	0	
Schulden uit verzekeringsverrichtingen	481.220	481.220	
Handelsschulden	4.449.793	4.449.793	
Andere schulden	13.430.952	13.430.952	

D.3.2. Samenstelling van de overige schulden

De niet-technische provisie betreft de voorzieningen voor vakantiegeld en voor brugpensioen.

De pensioenverplichting in het kader van de groepsverzekering voor het personeel betreft een raming voor de zogenaamde 'pension benefit obligation'. Gezien het onder Solvency II de bedoeling is om te waarderen tegen marktwaarde wordt deze provisie geboekt onder Solvency II, maar deze verplichting is niet voorzien in de jaarrekening volgens BGAAP.

De Schulden uit verzekeringsverrichtingen betreffen uit te voeren betalingen aan verzekerden en tussenpersonen.

De handelsschulden betreffen openstaande leveranciers en te betalen lonen.

De overige passiva betreffen belastingschulden (voornamelijk te betalen taks *Busquin*) en overlopende rekeningen van het passief.

Met uitzondering van de 'pension benefit obligation' zijn er geen verschillen in waardering tussen Solvency II waarderingen en de jaarrekening.

D.4. Alternatieve waarderingsregels

De VMOB maakt geen gebruik van alternatieve waarderingsregels.

D.5. Overige informatie

Voorziene maatregelen ingeval van ondeugdelijke prijszetting

De rentabiliteit wordt bij de VMOB opgevolgd door een continue rapportering. Verder wordt driemaandelijks een kwartaalafsluiting opgesteld en een kwartaalrapportage in het kader van Solvency II uitgewerkt. Deze informatie geeft ons per individueel product inzichten in de rentabiliteit.

Indien een chronisch tekort wordt vastgesteld op een bepaald product of productgroep, wordt overgegaan op een actuariële rentabiliteitsstudie, die dan - bij vastgestelde noodzaak - ultiem in een herstelplan van het betroffen product, prijsstelling en statuten kan uitmonden.

Indien - omgekeerd - een product de ruimte krijgt of een risico op zwakke concurrentiepositie ontstaat kan overgegaan worden tot het overslaan of verlagen van één of meerdere premie-indexaties of tot vrijwillige uitbreiding van de waarborgdekkingen.

Het nemen van dergelijke beslissing wordt steeds voorafgegaan door actuariel studiewerk om de impact van dergelijke maatregel op korte én lange termijn in kaart te brengen.

Compensatie tussen verzekeringsovereenkomsten

Tussen de verschillende verzekeringsproducten onderling (CM-Hospitaalplan, CM-MediKo Plan, CM-Hospitaalfix, CM-Hospitaalfix Extra, CM-Forhos) wordt als uitgangspunt genomen dat er geen compensatie gebeurt. Indien een bepaalde schok voor de meeste producten een negatieve impact heeft op het niveau van de BE en voor één of meer producten een positieve impact heeft, wordt de positieve impact volledig buiten beschouwing gelaten en wordt de som van alle negatieve gevolgen weerhouden voor de bepaling van de SCR.

Binnen eenzelfde product kan er wel compensatie zijn tussen verschillende modelpoints (gelijkaardige contracten wat betreft leeftijd, geslacht en premieniveau). VMOB werkt niet alleen met een getrappt premiesysteem, maar tevens met een premie per leeftijdscategorie.

Indien verder alle verzekerden bijvoorbeeld in de leeftijdsgroep van 40 tot 50 jaar dezelfde premie betalen, is er een inherente solidariteit binnen de leeftijdscategorie. Dit zou ertoe leiden dat voor bepaalde schokken alleen de verzekerden met een negatieve impact op de herrekenende BE worden weerhouden. Dit stemt niet overeen met de economische realiteit van de prijszetting binnen onze producten. VMOB laat daarom voor bepaalde schokken (het overlijdensrisico, het langlevensrisico en het risico op polisopzeggingen of het uitvalrisico) compensatie toe tussen de verzekeringscontracten van verzekerden van eenzelfde premie categorie.

E. Kapitaalbeheer

E.1. Eigen vermogen

E.1.1. Samenstelling van het eigen vermogen

De net asset value van VMOB is onder Solvency II onderverdeeld naar:

- Initial funds, members' contributions or the equivalent basic own - fund item for mutual and mutual-type undertakings (vanaf nu "other basic own funds items");
- en Reconciliation reserve.

De 'Other basic own funds' items bevatten de reserves ingebracht bij oprichting en het reeds overgedragen resultaat.

Het reeds overgedragen resultaat is als other basic own funds opgenomen, omdat er nooit winstuitkeringen zijn en het resultaat dus volledig ter beschikking staat voor VMOB. De totaal overgedragen gelden zijn steeds beschikbaar en vallen daarom onder Tier 1.

De 'reconciliation reserve' is het verschil tussen de 'net asset value' en de 'other basic own funds'. Deze post bevat onder andere het verschil tussen markt- en boekwaarde en valt onder de Solvency II definitie geheel onder Tier 1.

Het eigen vermogen op niveau Solvency II (de zogenaamde Net Asset Value) verschilt van het eigen vermogen in de statutaire jaarrekening. Dit verschil wordt verklaard door de verschillen in waardering.

- Het grootste verschil wordt gevormd door de opname van volledige BE SLT (zowel de positieve als de negatieve waarden) op de balans tegen marktvoorwaarden (Solvency II) terwijl in de jaarrekening enkel de positieve vergrijzingsreserves (actuele waarde van toekomstige premie kleiner dan de schade) worden geboekt.
- Daarnaast zorgt ook het toevoegen van de risicomarge (RM) voor aanzienlijke bijkomende passiva.
- Voor de assets is het verschil beperkt en is hoofdzakelijk te wijten aan twee aspecten:
 - o Het verschil tussen de boek- en marktwaarde van de obligatieportefeuille;
 - o De waarde van de immateriële vaste activa (ontwikkelingskosten software) die niet meegeteld worden onder Solvency II.
- Het verschil bij de andere (niet-technische) verplichtingen bestaat uitsluitend uit de 'Pension Benefit Obligation' die in navolging van IFRS werd opgenomen onder Solvency II.

De VMOB heeft geen aanvullend eigen vermogen.

De VMOB kent geen winstuitkeringen.

De VMOB heeft de intentie telkens als vereist de nodige maatregelen te nemen tot handhaving van de rendabiliteit om een acceptabele SCR-ratio in stand te houden. Het handhaven van de rendabiliteit blijft essentieel om in de (nieuwe) Solvency II omgeving een voldoende solvabiliteitsniveau te bereiken.

E.1.2. Overzicht van het eigen vermogen

De NAV onder Solvency II

ACTIVA	2018	PASSIVA	2018
Staatsobligaties	176.531.903	Technische provisies	-515.196.317
Bedrijfsobligaties	107.700.936		
Structured products	75.015.319	Best Estimate	-1.198.860.306
Aandelen	1.662.864	BE SLT	-1.247.144.999
Fondsen	9.950.251	BE NSLT	48.284.693
Leningen	11.550.551	Risk Margin	683.663.989
Vastgoed en andere MVA	4.695.647		
Liquideiteiten en Termijn	137.900.545	Andere passiva	19.604.392
Andere	35.179.806		
TOTAAL	560.187.821	TOTAAL	-495.591.925
		Net Asset Value (NAV)	1.055.779.746

Samenstelling van de NAV onder Solvency II

Basic Own Funds	338.673.894	(het eigen vermogen onder BGAAP)	
Reconciliation reserve	717.105.852	(waarderingsverschillen tussen marktwaarde en BGAAP)	
NAV	1.055.779.746		

Uitsplitsing van de 'Reconciliation Reserve', volgens de verschillen tussen de marktwaarde balans in Solvency II versus de BGAAP-statutaire jaarrekening

Marktwaarde beleggingen versus boekwaarde	2.436.370
Immateriële vaste activa	-5.501.000
Best Estimate SLT versus provisie niet verdiende premie en vergrijzingsreserve	1.400.552.380
Risk Margin SLT	-676.403.488
Best Estimate NSLT versus provisie te betalen schade	4.430.848
Risk Margin NSLT	-7.260.501
Pension Benefit Obligation	-1.148.758
TOTAAL	717.105.852

E.2. Solvabiliteitsvereiste en minimumkapitaalvereiste

E.2.1. De Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR : Solvency Capital Requirement)

E.2.1.1. Kapitaalvereiste

VMOB maakt voor alle modules uitsluitend gebruik van de voorziene standaard formule. Er worden geen onderneming specifieke parameters gehanteerd. Evenmin worden er vereenvoudigingen toegepast op het niveau van de SCR of sub-SCR's.

De risicomodules Leven, Niet-leven en immateriële activa, zijn niet van toepassing voor de VMOB. De modules markt-, gezondheid-, default- en operationeel risico zijn wel van toepassing.

De totale SCR bedraagt ongeveer 760 miljoen euro.

E.2.1.2. De minimumkapitaalvereiste (MCR : Minimal Capital Requirement)

De hoogte van de MCR wordt berekend volgens een lineaire formule op basis van het premievolume en de hoogte van de aangelegde provisies, maar het weerhouden resultaat moet altijd liggen tussen een vork van 25% tot 40% van de SCR.

Voor VMOB ligt het resultaat van de lineaire berekening onder de 25% van de SCR, daarom dient een MCR te worden weerhouden ten belope van 25% van de SCR.

De MCR bedraagt aldus 188.399.754 euro.

E.3. Gebruik van de submodule aandelenrisico op basis van looptijd bij berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Niet van toepassing

E.4. Verschillen tussen standaardformule en ieder gebruikt intern model.

Niet van toepassing

E.5. niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste.

E.5.1. SCR -ratio

NAV	1.055.779.745,98	
SCR	753.599.015,00	
MCR	188.399.753,75	
Solvency Ratio (NAV/SCR)		140,10%
Solvency Ratio (NAV/MCR)		560,39%

In berekening van de voorzieningen op basis van de gehanteerde parameters en de waardering van activa en passiva en marktwaarde, werd de hierboven vermelde NAV bekomen.

Onder invloed van de toe te passen schokken die opgelegd zijn door EIOPA, wordt een volatiliteit bekomen van de NAV, zoals hierboven vermeldt in de rubriek SCR.

De mate waarin VMOB deze eventuele volatiliteit kan verwerken wordt uitgedrukt in de SCR ratio. Deze bedraagt 140,10%.

VMOB verwacht deze mate van solvabiliteit in de toekomst te kunnen handhaven.

Een optimalisering van de beleggingen en liquiditeiten, het handhaven van de rendabiliteit en het verder toevoegen van het netto resultaat aan het eigen vermogen, zou op termijn moeten leiden tot een verhoging van de solvabiliteitsratio.

E.6. Overige informatie

Geen